

Paul-ŋum Tuyuutai Rome-maġmiunun

1 ¹Paul-miñ savaktaaniñ Christ Jesus-ŋum. Agaayyutim piksraqtaagi-gaana quliaqtuaġitquplugu tusraayugaallautaq ²akiqsruutigikkana iñilgaan sivuniksriqirimigun. Taamna akiqsruun aglausimaruq ipqitchua-ni makpiġaanañ. ³Tusraayugaallautaq uqaqtuq Agaayyutim iġñiñagun, Jesus Christ-kun atannaptigun. Piqutigiplugu iñukmiqnisaulħa anirug kiñuviaġiplugu David-ŋum, ⁴aasiñ piqutigiplugu agaayyutmiqnisaulħa. Agaayyutim anipkaqmagu ilaan tuquħhaniñ uqautiniġai iñupayaat nalupqinañikun Jesus Iġñiñiñiplugu suli qaitchiñiplugu saññiñi ilaanun. ⁵Uumuuna Christ-kun Agaayyutim iħuaqqutigaana piksraqtaagi-pluḡa uqqiraqtautqupluḡa sivulliquplugich iñuich iluqaani nunami ukpiqsriħiksrañatnun suli tupiksriħiksrañatnun. Taamna savaaġigiga Christ-mun. ⁶Ilipsi ittuani Rome-mi tuqłukkaupmiusri pigitquplusri Jesus Christ-mun. ⁷Aglaktuḡa uumiḡa tuyuqsriugamik iluqapsitñun Rome-mi ittuanun. Agaayyutim piqpagiplusri tuqłukkaġigaasri ipqillu-sri iñugisrukhusri. Agaayyutimtuq Aapapta suli atannapta Jesus Christ qiniqtillaññaġlisi iħuaqqutriħiġmiñik suli qaitchiłusri qiniñiñamik.

Quyañiq

⁸Sivulliplugu quyyatigigiga Agaayyutiga Jesus Christ-kun pisigip-lusri. Iñuich nanipayaaq nunami uqaġigaat kamañaqtuaq ukpiqsriħiqsi. Taatnaqługu quyagiga Agaayyun. ⁹Agaayyun savautigiga iluqaaniñ uummatimniñ uqautigikapku tusraayugaallautaq iġñiñagun. Agaayyun ilisimaruq taiyułiġa ilipsitñik agaayupayaaqama. ¹⁰Agaayuruḡa tikił-łaññaġukłuḡa ilipsitñun. Atuummigisiruq Agaayyutim pitqukpaḡa. ¹¹Qiniñullapiagipsi qaitchisukhusri irrutchim aatchuutaanik saññik-sritquplusri. ¹²Itnaami, ikayuutiruksraurugut avatmun ukpiqsriħikun pigikkaptigun. Ukpiqsriħiħapsi ikayuġisigaana suli ukpiqsriħiġma ikayu-ġisipmigaasri. ¹³Aniqatiumaañ, ilisimatqugipsi uumiḡa. Iñugiaktuami agġiġumagaluaġaqtuḡa ilipsitñun quliaqtuaġukłuḡa, qiniñtlañiḡu

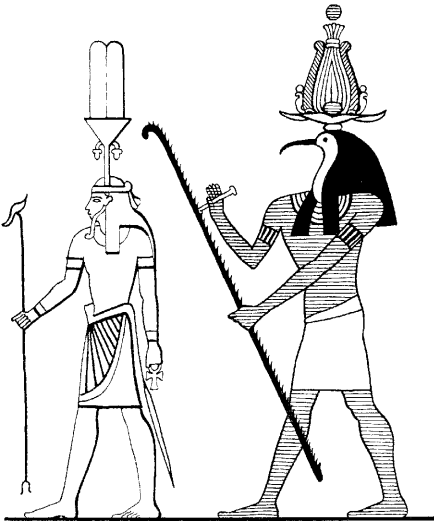
ukpiqsriruanik sayyiqsilaaqtuanik suli killiqirauruanik annautrauruanik atrilugu suraġaġiga atlani nunani, aglaan piñgitchaqtuġa. ¹⁴Savautiraksraġigitka iluqaisa iñuich, iļisimaruatlu naluruatlu, puqiksuaatlu puqiitchuaatlu. ¹⁵Taatnaqłuġa quliaqtuaġisrullapiagiga tusraayugaallautaq ilipsitñun ittuanun Rome-mi.

Tusraayugaallautaq Saññiqaqtuq

¹⁶Nalupqisruutigingillapiagiga tusraayugaallautaq atakkii saññigigaa Agaayyutim. Taavrumuuna saññikun ilaan anniqsuġaa kisupayaaq ukpiqsriruaq [Christ-mik], sivulliuplugich Jew-ġuruat sulipsuuq Jew-ġuñgitchuat. ¹⁷Taavruma tusraayugaallautam sagviġñigaa Agaayyutim nalaunġasripchaiġha iñuñnik iñmiñi. Agaayyutim nalaunġasripchaiġha iñuñnik aullaġniiruq suli isrukłitchaaqhuni ukpiqsriġikun, aglausimaruatun Agaayyutim makpiġaaniñi, “Iñuk nalaunġasripkakkauruaq ukpiqsriġigmigun iñuugisiruq.”

Iluqatiġ Iñuich Killuliqiraurut

¹⁸Agaayyutim sagviġñigaa qilañmiñ qanuq ilaan anasriñġuqsaiñiaġha iluqaanik pigiitchuanik suli nalaunġaitchuanik iñuich atukkañatnik. Iriġaat iļumutuuruuq pigiilqihigmiktigun. ¹⁹Tamanna iļisimanaqtuaq Agaayyutikun nalunaitkaluaqtuq iñuñnun takku Agaayyutim iļitchuġipkaġniġaa ilinjtñun. ²⁰Taimakġaqana Agaayyutim iñiġaluaqtitnagich supayaat iñuich kañiqsilġugaat Agaayyutim agaayyutauġha

(Rom 1.23)

suli qiñitlaplugu saññiqaqtilaana kamañtuamik isruilaamik. Taatnaqhutiġ iñuich patchisiksraitchut. ²¹Iļisimagaluaqługu Agaayyun kamagingitchaat unniñ quyangitchaat. Isrumaġhat atuġumiñaiqsuq suli isrumañich kañiqsitłaiqhutiġ taaqsisiniġai. ²²Uqavigaaqhutiġ isrumatuniplutiġ isrumatunġipiaqtut. ²³Suksraaġaat kamañia Agaayyutim tuquyumiñaitchuam, aasriñ simmiļiutigaat taamna kamañiq putqataqhutiġ atrinun qiññaliġnun tuquyumiñaqtuatun iñuktun tiñmiuratanlu niġrutitunlu nimigiaturunlu. ²⁴Taamna pisigiplugu, Agaayyutim pilitkai

iñuich killiqisułhatnun. Ilinich killuqsqaqtaurut malikługich pigiitchuat kipigniugutitij aasriin atugağiplugich timigikkatij kanjunaqtuakun avatmun. ²⁵ Simmiliutigaat Agaayyutim ilumutuulha sagluuqtuamun suli putqatağvigiplugich savautiplugilıu sut iñuich iñiqtanich. Aglaan putqatağvigingigaat savautilugu Agaayyun iñiqsirusaq supayaanik, taamna Agaayyun quyagiraksragaluaqtij qanavak. Taatnatuq. ²⁶ Taatnaqlugich Agaayyutim iñuich pilitkai kanjunaqtuakun kimmutaatnun. Agnat simmiliutiplugu ilaqatigiiłiq sayunağimnun atugağiplugich timitij atlanun ağanun. ²⁷ Taatnatun aputit nutqautiplugu ilaqatıqalıq ağanmik aglaan piqagunıqsut atlanik aputinik. Aputit kanjunaqtuakun sayunaqatiniktut atlanik aputinik, aasriin timigikkağmiktigun akuqtuipmiñıqsut nalaullugu anasriñıqsautmik tamarrumuuna nalaunğaitchuakun savaağmiktigun. ²⁸ Iñuich pigisrunğiqmatruj ilumutun ilitchuqsriłıksraq Agaayyutmik, Agaayyutim pilitkai qaayuğnaqtuamun isrummatmun. Taatnaqhutij pigiilıqsıruktut atuqtaksrağingisağmıknik. ²⁹ Imaukkaqsıñıqsut qanusripayaamik nalaunğaitchuamik, pigiilıqihıgmıglu, kaviuğutiñıgmıglu suli uumiksriłıgmıglu, piqagułıgmıglu, iñuaqtuñıgmıglu, ajuyağıgmıglu, sagluuqtuñıgmıglu, suli isrummatinikhutij pigiitchuakun avatmun. ³⁰ Sañurrutiniqsut nipliaplutij pigiitchuani atlatigun, uumigiliutiplugu Agaayyun, arguñaplutij, kamañasrugiplutij suli uqavikhutij inmiktigun, pakikhutij savaaqalıksrağmiktigun pigiitchuamik, tupiksriñıqihutij ajuyuqaamiknik, ³¹ kanıqsilguıtılutij, tuniqsimatłaitılutij, iñuaqqutriñıqihutij unniin naglıksriñıqihutij atlanik iñunıknik. ³² Agaayyutim nipliutiginiğaa taatnatchich iñuich tuquruksraunıplugich. Iñuich taamna ilisimagaluağaat aglaan sivutmuutiniğaat pigiilıqıñıq, sulipsuuq añıgnıqsut nalaunniplugich tamatkua pigiilıqıruat taatnatchisigun.

Agaayyutim Atannıqsuiłha

2 ¹ Tavrali ilvich, kisuugaluağuvich, patchisiksraitchutin, atannıqsuqtauruatiin. Taatnamik atannıqsuqapkich atlat iñuich tuqqutaksrağıqtutun ilipnik, takku killiqipmiutin taipkunatitun. ² Agaayyutim atannıgñıağai iluqanich killıqıruat, aasriin ilisimagıput Agaayyutim atannıutaan nalaunğalıha. ³ Patchisigiragıgisri killuluqıruat savaaqagaluññapsi nalaunğaitchuamik. Isrumavisi annakkisiñıplıusri atannıutaaniñ Agaayyutim? ⁴ Agaayyutim iñuaqquıkkanaşri suli anuqsrutıplıusri, ilaan taqqıgaluağaaşri simmiqıplugu iñuuniałıqısi aglaan suksrağingitchiksi uuktuğnağumiñaitchuag iñuaqquıriłha. Kanıqsiñıgitpalukkiksi, Agaayyutim iñuaqquıtigaaşri simmiqıplugich uummatıgıkkasri suli mumıqıplıusri iñuuniałıapsitniñ. ⁵ Aglaan uummatısi sıquqtut iyagaqtun suli tıggañarusri mumıgunğıtıusri. Taatnaqapsi

anasriññuqsausriaksraqsi aglilaağiksi taivrumani uvlumi Agaayyutim sagviqpagu qinnautni suli atanniqsuğniaqpagich iñupayaat nalaunñajigmigun. ⁶Agaayyutim akiligiisigaa iñupayaaq savaanjigun iñuuniaħhani. ⁷Iłajich iñuich savaaqaqtuat nakuuruanik anuqsrułikun piññaguktut kamanautaanik kamakcutmiglu suli tuquyumiñaiħigmik. Agaayyutim qaitchigisigai isruitчуamik iñuuligmik. ⁸Aglaan atlat iñuich injmiguaqtut ayakługu maligutchiħiksraqtiñ iłumutuuruamik. Taatnaqamiñ malikkaat nalaunñaitчуaq, aasriñ Agaayyutim anasriññuqsagisigai qinnautmigun. ⁹Ilaan sakiqniuqtitkisigai nagliksaaqtillugich pigiiłiqiruat, Jew-ñunñaisa Jew-ñunğiññaisalu. ¹⁰Aglaan Agaayyutim qaitchigisigai kamanautmiglu, kamakcutmiglu suli qiñuiññamik tamatkua savaaqaqtuat nakuuruamik, Jew-ñuruanun sivulliulugu Jew-ñunğitchuanunlu. ¹¹Uvvatakku Agaayyutim atanniqsuğisigai iñuich atisriługich.

¹²Iñuich maligutaksraqaqtuat Agaayyutim qaisajanik Moses-mun suli iñuich taavrumiña maligutaksraqanğitchuat iluqatiñ atirut killuqsaqamiñ. Tamatkua maligutaksraqanğitchuat killiqirauplutiñ piyaquğniaqtut. Taatnatuntuuq, tamatkua maligutaksraqaqtuat killiqirauplutiñ atanniqsuikkauniaqtut taavrumuuna maligutaksrakun. ¹³Agaayyutim iñuich nalaunñasripchanganğitchai tusraakamitruñ maligutaksraq tupigigaluagnagu. Agaayyutim nalaunñasripchagağigai injmiñi kisanik tupiksripmata maligutaksram nipliutaanik. ¹⁴Jew-ñunğitchuat piqanğitchuat Agaayyutim maligutaksraiñik tupigipmatruñ tillisaa maligutaksram nalupqinaiyagaa maligutaksraqaħhat isrummatmikni. Taamna iłumutuuruq maligutaksraqanğitchaluaqħutiñ aglausimaruumik. ¹⁵Qiñiqitagağipmigaat kanjisisilaaqtiñ maligutaksram tillisaanik iłitchuğipkairuumik qauğrimmaagağiutillautağmikni nalaunñaruamik nalaunñaitчуamiglu. Iłaatni isrummataata patchitchigağigaich suli iłaatni iłisimaraqtut patchisaunğıññiplutiñ. ¹⁶Iluqatiñ nalunaqtuanjich iñuich sagvikkauniaqtut taivrumani uvlumi Agaayyutim atanniqsuaqsikpagich iñupayaat Christ Jesus-kun. Taapkua iłagigaich tusraayugallautam quliaqtuağikkağma.

Jew-ñuruatlu Maligutaksraqılu

¹⁷Qanuğmi ilvich? Ilvich Jew-ñuniraqtutin, tunñaplutiñ maligutaksramun Moses-ñum aglagikkana suli uqavikhutiñ qaninniplutiñ Agaayyutmi ¹⁸suli iłisimaniplugu Agaayyutim pisulħa suli iłitchuğiniplugu nakuuniqsrauruq takku iłisaqsimaplutiñ maligutaksramik. ¹⁹Nalupqisunğıpiaqtusri sivulliqsiksrauniplusri qiñitłaitчуani suli qaumaksrauniplusri tamatkunani ittuani taagmi. ²⁰Isrumaraqtutin alğaqsrulħiñauplugich kinnanaruat iñuich suli iłisautilugich tamatkua naluruat. Taatnaqħusri, piqaqapsi maligutaksramik, isrumaraqtusri

ilisimanipługu supayaaq sulı piqaǵnıplıusrı iluqaanik ilımutuurua-mik. ²¹ İlisautıraqtusrı atlanik inıuǵnik. Suvaatami ilisautrıñǵitpisi ilıpsıtñik? Uqautıraǵigisi atlat tıgıktuqunǵıtılgıch. Suvaatami tıg-lıgaqpisi? ²² Nıplıǵaqtusrı atlat sayuǵatqunǵıtılgıch, aglaan ilıpsı atugaqpisi taatnatun? İlipsi uumiksrıplıusrı aangıuanik, aglaan tıgılgıgaq-pisi agaayyuvinıtñıñ? ²³ Uqavıkkaluaqtusrı piqaǵnıplıusrı Agaayyutim malıǵutaksraǵanik, aglaan kamagıtıaitchiksı Agaayyun navıkapısuǵ malıǵutaksraǵa. ²⁴ Aglausımaruq Agaayyutim makpıgaǵanıñ itna, “Jew-ıuǵıtchuat uqamaqlıutıgıgaat Agaayyutim atqa pisıgıplıusrı Jew-ıuruasrı.”

²⁵ Jew-ıuruani nalunaitmiutchiqsımaıpsı ikayuutıgıgaasrı tupıgıgıup-sıuǵ Agaayyutim malıǵutaksraǵa. Aglaan tupıgıǵıtchupsıuǵ Agaayyutim malıǵutaksraǵa atrııurusrı Jew-ıuǵıtchuatun, inıuktıtun nalunaitmiut-chıqsımaıtchuatıtun. ²⁶ Jew-ıuǵıtchuat nalunaitmiutchiqsımaıtchuat atıuıgıuııǵ malıǵutaksram atıuqkkaǵanik atrııurut inıuktıtun nalunait-miutchiqsımaruatıtun. ²⁷ Taatnamik inıuıch nalunaitmiutchiqsımaılaat timimıktıgıuǵ aglaan tupıksrıruat malıǵutaksramik patchısqıtınıaǵaasrı killıqıraunıplıusrı nalunaitmiutchiqsımaruani. İlipsi Jew-ıuruani piqa-ǵaluaqtusrı aglausımaruamı malıǵutaksramı aglaan navıǵuǵaǵıgaasrı. ²⁸ Inıuk Jew-ıuǵıtchuq pisıgıplıgu nalunaitmiutaqalıha timimıgıuǵ. Inıuk animakamı Jew-ıuplunı sulı malııhiñaqamı Jew-ıuruat pılgıusrıııtñik ilıgıtıaitchaa Agaayyutim inıuksraqtaagımiñun. ²⁹ Aglaan inıuk Jew-ıu-pıaqtuq kamaksrıtlaturuq Agaayyutmik ataramı. Jew-ıupıaqtuq inıuruq nalaunıaruakun sıvuǵaani Agaayyutim. Taatnasrıq inıuk nalu-naitmiutaqagınisıuq uummatmiñı savaagıkkıaǵun Ipıqtchuam Irrutchim. Aglausımaruq malıǵutaksraq savalgıtıchuq taatnatchımik. Taatnasrıq inıuk quyasrıusrıaǵısisıruq Agaayyutmiñ, inıunǵılaaniñ.

3 ¹ Jew-ıuruatmi piqaǵnıqpat sumık atlat inıuıch pıgıǵısaǵatnik? Anııqsıgıaqaqpat nalunaitmiutchiıǵıgmıktıgıuǵ? ² Aa, Jew-ıuruat atqunaq pıqaqtut. Sıvullıǵımi, Agaayyutim qaıtchiñıǵai Jew-ıuruat uqa-ıǵımiñık Moses-kun. ³ İımutuuruq ilıııch Jew-ıuruat tunıqsımanǵııhat Agaayyutmun. Jew-ıuruat tunıqsımaııhata nutqaqtıtıksıvaıuǵ Agaayyutim tunıqsımaııha? ⁴ Qaǵaa! Agaayyun sagluyumiñaitchuq inıupayaat ukpıq-nanǵıtchaluaqtıtlıgıch. Aglausımaruq Agaayyutim Makpıgaǵanı,

“Agaayyun, nalaunıasaıurıtınlı uqalıǵıkkapkun.

Akımayumuıtınlı inıuıchunııñ uqagıaluaqmata
nalaunıaııñıplıtın.”

Psalm 51:4

⁵ İııch inıuıch killukun uqagıurıt itna, Uvagıt killıqsagıupta qıñıq-tınnıaǵıvıt inıuıch Agaayyutim nalaunıaııhanı, uqaqhutıı killıqırunı nakuunıplıgu. Tarrasulı, uqagııaıpsııuǵ Agaayyun nalaunıanǵıñıñıı-

gu anasriñjuqsaaqamisigut pisigilugich killuqsautisi? ⁶Qañaa! Agaayyun nalaunḡangĩñiḡpan, qanuqhuni atanniqsułhiñauvagich nunam iñui? ⁷Killiqiḡma sagviqpagu Agaayyutim nalaunḡaḡha suli nanḡaqtillu-gu, suvaatami atannikkauniqpiḡ liilaa uvaḡa killuliqiruaq? ⁸Taamna ilumutuuniḡpan, Killuliqita iñuḡnun nanḡapsaaqulugu Agaayyun. Iḡsautriḡitchuḡa taatnatchiñik saglunik, aglaan ilañisa iñuich pasira-ḡigaatigut ilisautriñipluta taatnatchiñik. Agaayyutimli nalaunḡaruakun anasriñjuqsaaḡniaḡai tamatkua iñuich.

Iluqatiḡ Iñuich Nalaunḡaruaniḡchuaḡ

⁹Taatnaqhuta uvagut iḡuatlukpisa Jew-ḡunḡitchuaniñ? Qañaa! Uqaaniktugut iñupayaat Jew-ḡugaluaḡumiḡ Jew-ḡunḡitchaluaḡumiḡ aḡa-latiqaḡhat killuqsautmun. ¹⁰Agaayyutim Makpiḡaḡani aglausimaruaḡ,
“Iñuitchuq nalaunḡaruamik, atautchimikunniñ nunam iñupayaḡani.

¹¹ Iñuitchuq atautchimikunniñ kaḡiqsimaruaḡmik.

Iñuitchuq pakkiqaqtuamik Agaayyutmik.

¹² Iluqatiḡ tunutkaat Agaayyun,
iluqatiḡ tammaqhutiḡ killuqsautmi.

Nalliat savaaqanḡitchuq nakuuruamik,
atautchimikunniñ.

Psalms 14:1-3; 53:1-3; Ecclesiastes 7:20

¹³ Iḡḡianḡich atriqaqtut aḡmaruanik iluviḡnik.

Atuḡaat uqatiḡ uqaqhutiḡ sagluuqtuanik,

Psalm 5:9

uqaḡhiḡich atriqaqhutiḡ nimiḡiam tuqunaḡatun,

Psalm 140:3

¹⁴ qaniḡich immaukkaqhutiḡ uqapiḡuutunik uqamaḡḡuutiniglu,

Psalm 10:7

¹⁵ ataramik tuqqutchiḡhiñaaḡuplutiḡ iñuḡnik,

¹⁶ napmun aullaqamiḡ piyaqquiñiaqhutiḡ iñuḡnik
suli sakiḡniqtitchiplutiḡ.

¹⁷ Iḡitchuḡiḡitchaata qanuq iñuuniaḡiksraqtuḡ qĩñuiññakun.

Isaiah 59:7,8

¹⁸ Piitchuq taluqsriḡiḡmik Agaayyutmik iluqaniḡtiñi.”

Psalm 36:1

¹⁹Pakmapak ilisimagivut una, Agaayyutim maligutaksraḡa qaisaḡa Moses-mun aḡalatchiruq iñuḡnik aatchuusriaqaqtuanik taavrumi-ḡa maligutaksramik. Tarra kiñapayaaq patchisiksraqaḡumiñaitchuq tupigiḡiḡmigun maligutaksramik, ilipsiunniñ. Aa, Agaayyutim pat-chisiquḡigisigaa iñupayaaq nunami atanniḡlugu. ²⁰Taatnamik kiñauñniñ nalaunḡasriyumiñaitchuq Agaayyutmi maligutchiḡhiñaaḡiḡmigun maligu-

taksram atuqukkanjanik, atakkii maligutaksram qiniqtihiñagağigaatigut qanutun killuqsaqtilaaptiknik.

Qanuq Agaayyutmun İnuich Nalaunñasripchałhat

²¹ Aglaan pakma Agaayyutim sagviğñigaa qanuq inuich nalaunñasripkaqtilaana inmiñi, piqutiginağlugu maligutaksraq. Agaayyutim uqatigigaa inilğaanimma aglausimaruakun maligutaksrakun suli sivuniksriqiritigun. ²² Agaayyutim inuich nalaunñasripkağniğai inmiñi ukpiqsriłhatigun Jesus Christ-mik. Taamna ilumutuuruq iluqaitñi tunjavivaqtuani Jesus Christ-mik kisanik. Iluqatiñ inuich atirut: ²³ atakkii inupayaat killuqsagñiqsut, aasriiñ ayuqlugu Agaayyutim kamanautaa. ²⁴ Aglaan Agaayyutim inuich nalaunñasripchağagigai inmiñi iluaqqutriłigmigun aachuutauplugu. Nalaunñasripchağai Jesus Christ-kun tasuqamigich killuqsautmiñ. ²⁵ Tarra Agaayyutim qaitchaa iğñiñi tuqutquplugu aasriiñ maqipkaqlugu auna akilıqsaqlugich killuqsautipayaañich iluqaisa ukpiqsriuat. Taamna piñigaa qiniqtitchukługu nalaunñaruałı natqigutriłigmigun killuqsautipayaanik, taputiplugich killuqsautiñitñik inuich inuuruat inilğaan Christ tuqunaiññaan. Agaayyutim anuqsrupluni anasriñnuqsangitchai pisigiplugich killuqsautiñich. ²⁶ Taavrumuuna Agaayyutim sagviğñigaa pakmapak nalaunñaatilaani suli nalaunñasripchaisilaani inupayaanik ukpiqsriuanik Jesus-mik.

²⁷ Taatniinniqlman, uqavigaagutiksraipiaqtugut. Suvaata? Takku nalaunñasriyumiñaitchugut Agaayyutmi tupigiguptigu maligutaksraña, aglaan nalaunñasriraqtugut ilaani ukpigiguptigu Christ. Ukpiqsriłhum nutqaqtitkaa iluqaan uqaviłiq. ²⁸ Takku ilisimarugut inuk nalaunñasripchakkautilaañjanik Agaayyutmi ukpiqsriłkun Jesus Christ-mun, maligutchiłiqmiguunğitchuaq maligutaksramik. ²⁹ Uvva Agaayyun Jew-nuruat kisimiñ Agaayyutigivatruñ? Agaayyutigingitmivatruñ Jew-nunğitchuat? İlumun ilaa Agaayyutigipmigaat Jew-nunğitchuat. ³⁰ Agaayyutiqalıñaqtuq atautchimik. Agaayyutim inupayaat nalaunñasripkağisigai ilaani pisigilugu ukpiqsriłhat, Jew-nuruat nalunaitmiutchiplutiñ suli Jew-nunğitchuat nalunaitmiutchiñğitłutiñ. ³¹ Uvvami suksraunğığñiaqpisigu maligutaksraña Agaayyutim malikkaptigu ukpiqsriłkuagaıaq? Qañaa! Ukpiqsriłhum ilumun atuumapkaqtağaa maligutaksram atuqukkanja.

Abraham-ñum Atrikusrautaułha

4 ¹ Abraham, sivulliuruuq Jew-nuruapayaanun, urrakusrautigilakput inunmun ukpiqsriłigmigun nalaunñasripkakkauruamun Agaayyutmi. ² Nalaunñasripkağniğumi Agaayyutmi savaagmigun tarra uqavigaagutiksraqağayaqtuq, aglaan uqavılaitchuq sivuğaa-

ni Agaayyutim. ³Agaayyutim makpiġaanġiñi aglausimaruq, “Abraham ukpiqsriuruq Agaayyutmik aasrii Agaayyutim akuqtuġaa piqutigiplugu ukpiqsriġha nalaunġasripkakkaupluni.” ⁴Iñuk savakami akilġusiaqaġaqtuq. Akilġusiaġa aatchuutaunġitchuq aglaan akilġikkauraqtuq savaaġmigun. ⁵Iñuk nalaunġasritġaitchuq Agaayyutmi savaallautaġmigun, aglaan iñuk ukpiqsrigumi Agaayyutmik nalaunġasripkairuamik agaayyutai-laamik iñmiñi. Agaayyutim akuqtuġaġigaa taavruma ukpiqsriġha aasrii nalaunġasripkaġlugu. ⁶David-ġum uqautigipmiñiġaa iñuk ilumun quvianamiuniplugu Agaayyutim nalaunġasripkaqmagu savaallautaġmiguunġitchuaq. Itnaġniqsuq,

⁷“Quvianamiurut tamatkua

nalaunġairrutinġich Agaayyutim natqigutipmagich
suli killuqsautinġich matupmagich.

⁸Quvianamiuruq iñuk

atanġum isrummatinġisana killuutiqaġlugu.”

Psalm 32:1,2

⁹Taamna quvianamiuġiq itpa kisiitñun tamatkununġa nalunaitmiutchiq-simaruunanun? Naagga! Itmiuq tamatkununġa nalunaitmiutchiqsimailaanun. Uqautigianikkikput Abraham-mun ukpiqsriñiġlugu Agaayyutmik, aasriiñ piqutigiplugu ukpiqsriġha Agaayyutim akuqtuġniplugu nalaunġasripkakkaupluni. ¹⁰Agaayyutim akuqtuġniqpaunġ Abraham sivuagun naaga aquagun nalunaitmiutchiġhan? Agaayyutim akuqtuġniġaa Abraham sivuagun nalunaitmiutchiġkkaunġaiñġaan timimiñi. ¹¹Abraham nalunaitmiutchiġkkaunġisquq aquvatigun. Nalunaitmiutchiġha ilitchuqutaunġisquq Agaayyutmun nalaunġasripkakkauġaniktılaanġa pisigiplugu ukpiqsriġha. Taatnaġlugu Abraham aapagigaat iluqatinġ iñuich ukpiqsriuruat nalunaitmiutaiñġaġmiġ suli akuqtukkauruat nalaunġasripkakkauplutinġ Agaayyutmi. ¹²Abraham aapagipmigaat tamatkua nalunaitmiutchiq-simaruat. Iluqaġmiġ nalunaitmiutchiqsimaruat timiġhiñamiktigun kiġuviagiġinġitchai Abraham-ġum, aglaan kisiisa tamatkua ilaan kiġuviagiġai tunġaruat Agaayyutmik atriġlugu aapagikkavut Abraham nalunaitmiutchiġaluaqani.

Agaayyutim Akiqsruutaa Akuqtukkauruq Ukpisriġikun

¹³Abraham kiñuviagiġikkaniġu akuqtuirut akiqsruutmik paitchaktaaq-tilaaksraġanik nunamik. Aglaan akuqtunġitchaa taamna akiqsruun pisigiplugu tupiksriġi malġutaksraġanik Moses-ġum aglaaġikkanaġanik, aglaan akuqtuġaa akiqsruun Agaayyutim nalaunġasripchaqmagu pisi-giplugu ukpiqsriġi. ¹⁴Uvvaami iñuich akuqtuitġaniqpaata Agaayyutim akiqsruutaanik malġuaġiġmiktigun atuqukkaġat malġutaksram, tarra ukpiqsriġi suutnaunayaiñġisquq aasriiñ Agaayyutim akiqsruutaa

suutnaungilluni. ¹⁵ Maligutaksram itqaqtitkaa Agaayyutim anasriñnuq-saguutilaaja iñuñnik tupiksritlaitchuanik maligutaksrapayaamik. Takku iñuich maligutaksraitñamiñ tupiksriñgirrutiksramik piitchut.

¹⁶ Taatnaqhutiñ iñuich akuqtuğagigaat Agaayyutim akiqsruutaa ukpi-ğutiqaqamiñ, aasriiñ taamna akiqsruun ilaan aatchuutigigaa akiilluni iħuaqqutriħigmigun. Agaayyutim akiqsruutaa akiitñami, iluqağmiñ qitunğagikkanaat Abraham-ñum akuqtuħhiñaugaat. Akiqsruun taamna ingiññiqsuq kisiitñun Jew-ñuruanun maligaqtuat maligutaksramik. Itmiuq atlapayaanun ukpiğutiqaqtuanun Abraham-tun. Ilaa aapagigikput. ¹⁷ Aglaksimaħhatun Agaayyutim Makpiğaanani, “Aapağuqtitkikiñi iñugiaktuanun iñuñnun.” Abraham ukpiğigaa Agaayyun iñuupchait-laruaq tuquñaruanik suli taiyuiruaq sunik ingitchuanik ilipkağugich. ¹⁸ Abraham ukpiqsriñuq niğiuğaqaqhuni niğiuñağumiñaitchaluanñaan aapagiliutinayağniługu iñugiaktuanun iñuñnun, takku niplusria-qaqhuni, “Kiñuviatin iñugiaksigisirut.” ¹⁹ Abraham-ñum ukpiqsriħha Agaayyutmik sayaiqsingiññiqsuq isrumagaluanñağmi timini tuquniplugu, takku tallimakipiağuyasripluni aasriisuli ağnaat Sarah qitunğitlailtuni. ²⁰ Ukpiqsriħhan uniñğiniñğaa. Ilaan arguaqtunğiniñğaa Agaayyutim akiqsruutaa. Ukpiqsriħha sayaktusriħağniqsuq, aasriiñ nangağługu Agaayyun. ²¹ Nalupqiginğillapiagñigaa Agaayyutmun atuumapkağniaq-tilaaja akiqsruusriağikkani. ²² Taatnaqhuni Agaayyutim akuqtuğniğaa Abraham nalaunñasripkakkauplugu iñmiñi pisigiplugu ukpiqsriħha. ²³ Aglaan tamatkua uqaħhich Agaayyutim Makpiğaanani Abraham nalaunñasripkakkauniplugu ukpiqsriħhagun aglakkaunğiniñiqsut kisia-nik piqutigiplugu Abraham. ²⁴ Tamatkua uqaħhich aglakkaupmiñiqsut uvaptiknun. Agaayyutim akuqtuqmigaatigut nalaunñasripkakkaup-luta ukpiqsriħiptigun. Ukpiğigikput Agaayyun anipkairuaq Jesus-mik Atannaptiknik tuquħigmiñiñ. ²⁵ Jesus tuqukami akilighñigai navguiħiqput aasriiñ anipkakkaukami tuquħigmiñ nalaunñasripkagñigaatigut Agaayyutmi.

Qiñuiğutikkauħiq Agaayyutmi

5 ¹ Taatnamik nalaunñasripkakkaupluta Agaayyutmi ukpiqsriħiptigun qiñuiğutikkaurugut Agaayyutmun atannaptigun Jesus Christ. ² Ilaan anmağniğaa utlautiħiksraqput Agaayyutmun aasriiñ pakma ilitchuqsriħluta iħuaqqutaanik. Quviasrukħuta quyagikput Agaayyun ilaliutiħiksraqput kamanautaani ilaatnigun. ³ Uvvasuliuna, quviasruutigipmigikput sakiq-niħiptigun, ilisimaplugu sakiqniugutit anuqsrusripkahuta. ⁴ Anuqsruħiq tikiutriruq Agaayyutim iħuaksriħhanik, aasriiñ ilaan iħuagigumisigut niğiuğaqaqtugut. ⁵ Aasriiñ niğiuğkam qapiqtaqtinnianğitchaatigut, takku Agaayyutim aatchuğaatigut Ipqitchuaq Irrutchimik, aasriiñ taavrumuuna qiñiqtitkaatigut qanutun piqpagillapiaqtilaaptiknik.

⁶Uvaptiknik ikayuġumiñaipiaqtitluta piviksraq nalautitman Christ tuqqutigai agaayyutailaani. ⁷Nallipsaunniñ tuqqutisurñiangitchaa anniqsuqsaglugu atla iñuk. Ilaatisamma iñuum tuqqutinayaġa-luaqpalkkaa nakuuruq iñuk, ⁸aglaan Christ tuqqutigaatigut killuliqiraupkaqhuta. Taavrumuuna Agaayyutim qiniqtitkaa piqpaksrilla-piañi uvaptiknik. ⁹Nalaunġasripkakkaurugut Agaayyutmi augikkaġagun Christ-ġum tuqqutaupman. Taatnaqhuta nalupqisunġipiaqtugut Christ-mun annautiniaqtilaaptiknik Agaayyutim qinnautaaniñ uvlumi atanniġviñmi. ¹⁰Uumigiraupkaqhuta Agaayyutmi ilaan qiniġutigaatigut iñmiñi tuqqutaułhagun iġniġmi. Pakma Agaayyutim ilauraagiliutip-matigut nalupqinaitchuamik annautigisigaatigut iġniġmi iñuulhagun. ¹¹Uvvasuliuna, pakma quviasruutigillapiaġikput Agaayyun atannaptigun Jesus Christ qiniġutriruakun uvaptiknik Agaayyutmun.

Adam-lu Christ-lu

¹²Killuqsaun tikiumaniqsuq iñupayaanun takku iñuqqaq Adam killuq-saqtuq sulı pisigiplugu killuqsautaa tuqułiq tikiumapmipluni iñupayaanun. Iluqatiñ iñuich tuquruksraġuġniqsut takku iluqani iñuk killuutiniktuq. ¹³Iñupayaat iñuuruat killuqsagñiqsut Moses-ġum akuqtuñaiñġaanunniñ maligutaksramik Agaayyutmiñ. Aglaan Agaayyutim iñuich patchisauniñġit-chai killuqsautikun takku piqanġitlutinjsuli Agaayyutim maligutaksranjanik. ¹⁴Adam tuquniqsuq tupiksriñġitluni Agaayyutim tillisaanik. Iñupayaaq Adam-miñaglaan Moses-mun tuquruksrauniqsuq. Aglaan tuquruksraurut-tuuq killuqsanġitchaluañġaġmiñ taatnatun Adam tupiksriñġitmatun. Adam atriqanġiqsuq Christ-mik agġiqsuksrauruamik sivuniksrami. [Aglaan Adam tuqułiġmik pipkaipman Christ iñuulıqaqtitchiruq.] ¹⁵Aglaan Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa atriqanġichuq Adam navguiłhatun. Iluqatiñ iñuich tuqu-rut pisigiplugu atautchim iñuum navguiłhagun. Aglaan Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa iluaqquataagun atautchim iñuum Jesus Christ-ġum kamanatluk-tuañuruq [navguiłhaniñ iñuum Adam]. ¹⁶Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa atlauruq atautchim iñuum killuqsautaañi. Takku aquagun atautchim killuqsautaan tikiumaruq atanniqsuiłiq iluqaitñun tuqqutaksraġuġniplu-gich. Aglaan aquatigun kisiññaitchuat killuqsautit tikiumaruq Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa iluqaitñun nalaunġasipkaġniplugich. ¹⁷Atausriq iñuk killuqsagñiqsuq aasriiñ piqutigiplugu ilaan navguiłha tuqułiq umialiktun aġalatchiasqiruq iluqaitñik iñuñnik. Aglaan qanutun kamanatluktigiva savaaqalha atautchim iñuum Jesus Christ! Iluqatiñ iñuich Agaayyutim nalaunġasripkakanji iñmiñi kamañuqtuakun iluaqqutriłiġmigun aġalatchi-gisirut umialiktun iñuunialıġmikni uumuuna Jesus Christ.

¹⁸Tarraami, piqutigiplugu atautchim iñuum navguiłha Agaayyutim tuqqutaksraġuġniġai iñupayaat. Taatnatuntuuq piqutigiplugu atautchim

iñuum nalaunnjaruam savaaŋa Agaayyutim qaiññiŋaik natqigutriŋiŋlu killuqsautinik iñuuhiglu iñupayaanun [ukpiqsriruanun]. ¹⁹Atausriq iñuk tupiksriñgitluni Agaayyutmik, taatnaqhutiŋ iñupayaat killuliqiriguqtut. Aglaan atautchim iñuum tupigiplugu Agaayyun, taatnaqhutiŋ iñupayaat nalaunnjasripkakkauŋisirut.

²⁰Agaayyutim qaitchiñiŋaa maligutaksraŋa Moses-kun. Taavrumuuna iñuich ilitchugiragigaat qanutun killuqsautilaaqtinŋ navguiŋigmiktigun Agaayyutim maligutaksraŋa. Aglaan killuqsauun iñugiaksitmutkuman Agaayyutim iħuaqqutaa iñugiaksitmutluktut. ²¹Tarrali killuqsauun aŋalatchipluni tuquħikun, aglaan Agaayyutim iħuaqqutaa aŋalatchirug nalaunnjaruaħikun tikiutiluta iñuuhigmun Jesus Christ-kun atannaptigun.

Tuqunaruag Killuqsautmun Aglaan Iñuupluni Christ-kun

6 ¹Taamna taatniitman, killuliqituiñaaqtuksrauvisa qiniqtitchaŋlugu qanutun Agaayyun iħuaqqutriŋiqaqtilaana? ²Qaŋaa! Ukpiqsrigupta Christ-mik tuqunaruŋut killuŋmun. Qanuŋuta iñuuniaqtuiñagiñiŋqisa killukun?

³Puuyugniŋqisi, iluqapta paptaakkaukapta Christ Jesus-ŋum atqagun piqasriutirugut ilaan tuquħhanun. ⁴Taatnaqhuta paptaakkaukapta iluviqataurugut Christ-mi aasrii piqasriutiŋluta tuquħhanun. Aasriiñ Christ-tun aŋipkakkauruatun tuqunaruaniñ kamanautiqahuni saŋŋiagun Aapauruam, uvaguttuuq akuqtuirugut nutauruamik iñuuhigmik iñuuruksrauŋluta taavrumuuna.

⁵Takku piqasriutiŋluta Christ-ŋum tuquħhanun paptaakkaukapta, taatnatun piqasriutigisipmiugut aŋipkakkauħhani iñuuniaŋuta. ⁶Iħisimagikput una, Christ kikiaktuutrikkaupman iñuuhigruaŋput kikiaktuutrauqataurut ilaani, saŋŋia killuqsautim piyaququplugu, savaktaagrutqunŋiguta killuŋmun. ⁷Kiñapayaaq tuquruag aŋalatingiŋuuruq killuqsautmun.

⁸Ukpiŋigikput tuquqataukapta Christ-mi iñuutaugisiñiŋluta ilaani.

⁹Iħisimagikput Christ aŋipkakkauruag tuqunaruaniñ tuqutqikkumiñaiŋiaħa. Tuquħhum aŋalatlaiŋiŋaa. ¹⁰Christ tuqukami tuquniqsuq atausriŋmiaqhuni akiilisuħlugu saŋŋia killuqsautim. Pakma iñuuruq, iñuutuiñaqhuni Agaayyutmun. ¹¹Iħipsiħiasriiñ isrummatigiruksraurusri ilipsitħik tuqunaruatun ililusri saŋŋianun killuqsautim aasriiñ iñuulusri Agaayyutmun uumuuna Christ Jesus-kun.

¹²Taatnaŋusri killuqsautmun aŋalatitnagich timigikkasi maani nunami. Aŋalatitnagu pisugruaħipsitħun. ¹³Atusrunaŋnagich sulliñgi timigikkapsi savaktillugich nalaunnaitchuamik. Aglaan qaitchisitħi ilipsitħik Agaayyutmun iñuktutun aŋipkakkauruatun tuqunaruaniñ suli pakma iñuuruatun Christ-mi. Aŋalatitħigini sulliñgi timipsi Agaayyutmun, aasriiñ atugumausri nalaunnjaruamik. ¹⁴Killuqsautim aŋalatlaiŋiŋaasri takku iñuunŋitħusri tupiksriħipsigun maligutaksramik aglaan iñuurusri Agaayyutim iħuaqqutaagun.

Savaktaagruiħa Nalaunġaruaiġmun

¹⁵ Qanuġisiñiqpisa? Pakma iñuunġiqsugut tupiksriħiptigun maligutaksranik Moses-ġum qaisaġanik aglaan iñuurugut iħuacqu-taagun Agaayyutim. Taamna pisigiplugu killuqsauraaqtuksrauvisa? Qaġaa! Killuqsauktusrauyumiñaitchugut. ¹⁶ Iħumun iħisimagiksi una, qaitñapsi ilipsitñik kisumun savaktaagruguqtusri taavrumuġa. Tupigiraksraġaġigiksi taamna iñuk suli atanigigiksi. Tupiksriħipsi killuqsautmik tuqupkaġisigaasri. Aglaan tupigikapsiuġ Agaayyun ilaan nalaunġasripchaġaġigaasri iñmiñi. ¹⁷ Qaaniqsuami savaktaagrugik-kaġasri killuqsautim, killuġmik aġalatiqaqhusri. Aglaan quyanaqtuq Agaayyun, piħlapiaqhusri tupigigisri iħisauttaturuat ilipsitñun. ¹⁸ Aasriñ annaktitaunġanikhusri killuqsautmiñ savaktaagruguqtusri pakma nalaunġaruaiġmun. ¹⁹ Uqautigigiga savaktaagruiħiq uqatignik kaġiqsi-ñiaqtuanik takku kaġiqsimmaġiksitquplusri. Qaaniqsuami qaisimapmatun ilipsitñik savaktaagrugipkaqhusri killuqsautmun suli killuliqiħiġmun, taatnatuntuuq pakma qaitchuksraurusri ilipsitñik savaktaagrugipka-ġusri iñuuniaħiġmun nalaunġaruaiħikun iluqnauqhusri Agaayyutmun. ²⁰ Qaaniqsuami savaktaagruiħapsi killuqsautmun iñuuniaitħiħusri nalaunġaruaiħikun. ²¹ Savaaqaqtusri pighiitchuanik aasriñ taatnatchim iñuutchim pakma kanġugilikkpasi anniqsunġitħaasri aglaan tikiutri-raqtuq tuquħiġmik. ²² Aglaan pakma annaktitaunġaniktusri killuqsautmiñ savaktaagruiħutiplusri Agaayyutmun. Iluqnauqhusri ilaanun savaa-qatlasrirusri akuqtuiyunaqtuamik Agaayyutmun aasriħi Agaayyutim akiħiññaiaġasri isruitchuamik iñuuiħiġmik. ²³ Kiña killuqsauqtuaq akuqtui-ruq killuqsautim akiħiutaanik—tuquħiġmik. Aglaan Agaayyutim akiħiħaaq aatchuutigigaa isruitchuaq iñuuiħiq tamatkunuġa atausriħġuqatauranun Christ Jesus-mun atannaptiknun.

Atrikusraun Iħaqatniħikun

7 ¹ Aniqatiut, iluqasri kaġiqsimagiksi maligutaksraq Moses-ġum aglaaġikkaġa. Iħisimapmigiksi maligutaksramun aġalaħa iñuk iñuusrugaaħġaġmi. ² Uvvaami taamna urriqsruutaupmiuq, aġnaq nayuutigisiruw maligutaksrakun aħutmikni iñuuniqtutilaħani. Aglaan aħutriħ tuqukpan iħaqatnitqihñauruw tuvraqħuġu maligutaksraq. ³ Aglaan iħaqatnikkumi atlamik aħutmik uiñi iñuunħaan, maligutak-sram nipliutigigaa sayunġaruħunipluġu. Aglaan aħutriħ tuqukpan aġnaq iħaqatnitqihñauruw. Taatnaqhuni iħaqatnikkumi atlamik aħutmik uiñi tuquanikpan patchisaitchuq maligutaksramiñ.

⁴ Aniqatiumaħ, taatnatun itmiuq ilipsitñun. Christ tuqupman, tuqu-qatigiruatun pigiksi, aasriñ aglausimaruat maligutaksrat aħalangiaasri.

Pakma pigiliutipkaqtusri atlamun. Pigiliutigaasri anitqiksitauroam tuqułıgmıñ. Tarraasriiñ iñuuruksraurusri Agaayyutmun savautilugu. ⁵Qaanıqsuami iñuusrugaanĵapta kañıgruaqtakun pisuĵrualıpta aĵala-tagıgaa timıgıkkaput pisıgıplugu malıĵutaksraq. Tarra savaaqaqtugut savaktaksraĵıngısaptıknık malıglugu malıĵutaksraĵa Agaayyutim. Suragałıpayaapta tikiutigaatıgıt tuqułıgmun. ⁶Pakma patchısaıkkaurugut malıĵutaksramıñ, aasriiñ tuqunaruatun ilıłuta malıĵutaksramun isıqta-ĵıpluta qaanıqsuami. Taatnaqhuta pakma savautıngıitchıķput Agaayyun utuqqakun aglausımaruakun malıĵutaksrakun, aglaan pakma savautıaq-sıgıķput Ipqıitchuakun Irrutķıķun iñuunĵapta nutauruamık iñuułıgmık.

Malıĵutaksraĵlu Killuqsauñlu

⁷İsrumavaluktusri niplıĵıñıplıĵa killuqsauñlu malıĵutaksraĵlu atinıplu-ĵıķ taapkuak. Taatniıngıitchuq. Aglaan malıĵutaksrakun kañıqsıgıga killuqsautim qanuutautılaaĵa. Nalunayaĵıga kaviuĵtıfıq malıĵutaksram nipliutıgıngıtıpagu nalaunĵaiñıñıplıĵu itnautauruaq, “Kaviuqnak.” ⁸Aasrii killuqsautim pısaasruqsıplıni atuqtıkaqsıplıĵa taavrumıĵa tillıtmık sulı qanusrıpayaaamık nalaunĵaitķuamık. Aglaan malıĵutaksraitman kil-luqsauñ sañĵıksraitķuq. ⁹Iñuuniaĵuugaluauqtuami malıĵutaksraılaakun ilıķķuĵıgaluaqnagu malıĵutaksraq. Aglaan malıĵutaksram ilıķķuĵıp-kaqmagu tillıñ tarakĵaaglaan killuqsauñ uummatqıaqsıruq. Taatnaqłıĵa iñuutķıķun tuquruĵa. ¹⁰Tillıñ tikiutrırıksraqtuauq iñuułıgmık uvaĵnun tikiutrıpaıqtuq tuqułıgmık. ¹¹Killuqsautim kinnıplıĵa tillısikun tuqup-kaĵaaĵa iñuutķıķun. ¹²Tarra aglausımaruaq malıĵutaksraq ipqıitchuq. Taatnatuntuuq tillıñ ipqıitchuq nalaunĵaplıni nakuuplunılu.

¹³İtnautaunıqıpami? Qanusrı nakuuruam tikiutıniqıpaĵa tuqułıgmun? Qaĵaa! Killuqsautim atuqłıĵu nakuuruauq [tillıñ] tuqupkaĵaaĵa. Taamna atummıruq uvaĵnun qıñıqquplıĵa qanusrıutılaaĵanıķ killuqsautim. Tillıñ qıñıqtıtagıgaa killuum pıgııllıpaıqtılaaĵa.

Anıyaktuiñalıq Killuqsautmık

¹⁴İlısımagıķput malıĵutaksram agaayyutmiqnısaufıħa, aglaan uvaĵa animaruĵa kañıgruaqtaqaqłıĵa. Killuum aĵalataĵıgaaĵa tıguta-a-ĵupmatun. ¹⁵Kañıqsıtlaıķıgı suragałıga. Pıñgıķķıtka nakuuruat pisukķatka, aasriiñ suragaqłıĵa pıgııķķuanıķ uumıgıkkamnik. ¹⁶Aasrii atuĵupķıķ atuĵunĵısatka uumıgıplıgıķ, añıgıga malıĵutaksram nakuutılaaĵa. ¹⁷Nutauruam iñuutķıķıma pıķkañıķķıķı tamatķua uumı-gıkkatka. Aglaan ilıtqusrıĵruaĵma ilımunı pıķkaĵaĵıgı. ¹⁸Ii, ilısımagıga ilıtqusrıĵruaĵ ilımunı nakuunĵısilaaĵa, atakķıi kañıgruaqtaqaqłı-ĵa uvamni. Suragaĵukķaluagıga nakuuruauq aglaan suragałıgıķıgı. ¹⁹Atunĵıķķıgıgıga nakuuruauq atuĵukķaĵa aasriiñ atuqłıĵu pıgııķķuauq

atuḡunḡisaḡa. ²⁰Taatnaqluḡu atuḡuunigupkich atuḡunḡisatka, nutauruam iḡuutichima atuḡtingitchai tamatkua, aglaan ilitqusriḡruam ilumni atuḡtitaḡigaana tamatkuniḡa pigiitchuanik.

²¹Taatnaqluḡu ilitchuḡigiga taamna ilumutuuliq, suraḡaqsaqama nakuuruamik pigiitchuam nayuḡaḡigaana. ²²Uvva uummatimni quviasruutigigaluagiga Agaayyutim maligutaksraḡa, ²³aglaan qiḡiḡiga atla maligutaksraq aḡalatchiruaq timimnik. Timima maligutaksraḡan aḡuyakkaa akililiḡuḡu maligutaksraq isrummatimni. Taamna atla maligutaksraq aḡalatchiruaq timimnik killuum maligutaksraḡigaa, taavrumaasrii aḡalatchiruam tigutaagiliutiḡuḡa. ²⁴Iḡuiliḡuḡnaḡiaḡpat! Iḡukniaq uvaḡni! Kia annautigisivaḡa taavrumakḡa timimiḡ tikiutriruamiḡ tuḡuḡimun? ²⁵Agaayyutim annautigisigaana. Quyaḡiga ilaa anniqsuḡluḡmaḡa uumuuna Jesus Christ atannaptiḡun! Tarraasriiḡ isrumamni kamagisukkiga Agaayyutim maligutaksraḡa, aglaan ilitqusriḡruaḡma tigutaagipkaḡaana maligutaksraḡanun killuum.

Aḡalatillutin Irrutchikun

8 ¹Tarraami pakma, Agaayyutim tuḡqutaksraḡutqikkumiḡaitchai tamatkua atausriḡḡuqatauruat Christ Jesus-mun. ²Takku maligutaksraḡan Irrutchim tikiutriruam iḡuudiḡmik Christ Jesus-kun patchisaḡaana maligutaksramiḡ tikiutriruamiḡ killuḡmik sulit tuḡuḡmik. ³Agaayyun savaktuḡ maligutaksram savaaḡilguisaḡanik. Maligutaksraq iḡuk nalaunḡasripchatlaitchaa Agaayyutmi sukununiḡiḡ, takku killiḡuḡaḡuḡuḡluni kamagitlaitchaa maligutaksraq. Agaayyutim tuyuḡigaa iḡḡiḡikkani nunamun timiḡaḡluḡu iḡuutquḡluḡu uvaptiktun sulit akililiḡuḡitḡuḡluḡu killuḡsautmun. Taavrumuunaasriiḡ Agaayyutim piyaḡquḡtaksraḡuḡniḡaa killuḡsaun aḡalatchiruaq killukun pisuḡiruaptiknik. ⁴Agaayyutim kamaksritḡasripkaḡaatigut nalaunḡaplutiḡ atuḡukkaḡatnik maligutaksram. Pakma iḡuuniaḡtugut malinḡiḡuḡu kaḡiḡruaḡput aglaan malikḡuḡu Irrusriq. ⁵Tamatkua aḡalatittuat irrusriḡruamun iḡuusruurut quyaḡiḡiaḡluḡu irrusriḡruaḡ. Aglaan tamatkua aḡalatittuat Iḡqitchuamun Irrutchimun iḡuusruurut quyaḡiḡiaḡluḡu Iḡqitchuaq Irrusriq. ⁶Iḡuum isrummataa aḡalatmagu irrusriḡruaḡan ittaḡtuḡ tuḡuḡiḡ, aglaan isrummataa aḡalatmagu Iḡqitchuam Irrutchim ittaḡtuḡ iḡuudiḡ sulit qiḡuiḡiḡaḡ. ⁷Taamna ilumutuuruḡ takku iḡuum isrummataa aḡalatpagu ilitqusriḡruaḡan akitḡaqsimaḡaa Agaayyun. Taamna tupiksisunḡitchuḡ Agaayyutim maligutaksraḡanik; takku tupiksriḡuitḡuni. ⁸Tamatkua iḡuich aḡalatittuat kaḡiḡruaḡmiknun quyaḡiḡuitḡaḡat Agaayyun. ⁹Aglaan ilipsi aḡalangitchaasri kaḡiḡruaḡtapsi. Aḡalatkaasri Iḡqitchuam Irrutchim, ilumun taamna Irrusriḡaḡa Agaayyutim inniḡpan ilipsitiḡi. Aglaan kiḡa iḡuk piḡanḡitpan Irrusriḡanik

Christ-ŋum pigingitchaa Christ-ŋum. ¹⁰Killuqsautim timigikkasi tuquŋapkaġai, aglaan Christ itpan ilipsitni Ipqitchuam Irrutchim qaitchigaasri iŋuuhġmik takku Christ-ŋum nalaunŋasripkaqhusri Agaayyutmi.

¹¹Agaayyutim Ipqitchuaq Irrusria aŋitqiksitchiruaq Jesus-mik tuquŋarua-niŋ iŋuukpan ilipsitni, taavruma Ipqitchuam Irrutchim iŋuuruam ilipsitni qaitkisipmigaa iŋuuhġq timipsitnun tuqusraġumaruanun.

¹²Taatnaqhuta aniqatiumaan, aŋalatitnata kaŋġruaqtamun. Iŋuuniaqtuksraunġitchugut tumigiqukkaŋagun killuqsautim.

¹³Iŋuuniaġupsi kaŋġruapsigun tuquniaqtusri. Aglaan Ipqitchuam Irrutchim ikayuqtitchupsi nutqautitlasriġugu killiqiġiqsi tarra iŋuuniaqtusri.

¹⁴Iġiġaagillapiaġai Agaayyutim tamatkua sivulliuqtittuat Ipqitchuamun Irrutchimun.

¹⁵Ipqitchuam Irrutchim akuqtukkaqput irrusriġingitchaa tiġutaaqsiġhum iqsiġhumlu. Ipqitchuam Irrutchim pigikkapta iġiġaagiliutipchaġaatigut Agaayyutmun.

Taavrumuuna Ipqitchuakun Irrutchikun niplitlasrirugut, "Abba, Aapaan." ¹⁶Taavruma Ipqitchuam Irrutchim iġichuġipkaġaatigut nalupqinaiqġugu

Agaayyutmun iġiġaagitilaaptiknik. ¹⁷Agaayyutim iġiġaaginiqpati-gut tarra akuqtuigisirugut ikayuusrianik piksrirutaŋiŋ uvaptiknun.

Akuqtuigisirugut tamatkuniŋa Agaayyutmiŋ piqatigilugu Christ. Aglaan nagliksaaqtuksraurugut atrilugu Christ nagliksaaġha. Taatnaqqaaguta piŋŋaktaaqagisirugut kamanautmik atrilugu Christ.

Sivunnaptikni Ittuag Kamanaan

¹⁸Uvva pakma nagliksaaqsiurugut. Aglaan nagliksaaġipput pakma atriqaġumiŋaitchuq ilaan kamanautaanun sagviġŋiakkanaun uvaptik-nun.

¹⁹Iluqani Agaayyutim iŋiqtana utaqqitlaiġlapiagaataqtuq Agaayyutim sagviġiġksraŋanik kisut qitunġaġipiaqtilaanitniġk. ²⁰Suapayaaq

Agaayyutim iŋiqtana piunġiqsaġumaruq, pisuhġingisagmġgun aglaan Agaayyutim sivunniutaagun. Aglaansuli niġiugaq ittuq: ²¹Iluqani

Agaayyutim iŋiqtana aŋalangġŋiagaa piunġiqsitchiraġaqtuam, aglaan piqatauyumiŋaqsilugu kamanaqtuamun patchisaġiġmun piqatigilugich

Agaayyutim iġiġaani. ²²Iġisimagikput iluqaisa qanusripayaat Agaayyutim iŋiqtaniŋ utaqqihhat uvuŋanunaglaan iġuilliuġaluannaġmiŋ, atriplu-gu aġnaq aulliyautikmatun.

²³Kisimiġhiŋaunġitchuat tamatkua iŋiqtat utaqqirut aglaan utaqqipmiuguttuq iġuilliuġaluannaġapta irrutchiptigun.

Agaayyutim aatchuġaatigut Ipqitchuamik Irrutchimik nalupqinaigutaup-lugu. Aasriiŋ utaqqigikput Agaayyutmun qitunġaġiliutipiaqtilaaksraqput.

Utaqqigikput timigikkapta simmikkaŋiġksraŋa. ²⁴Taamna niġiugisa-gikput anniqsukkaŋ'apta. Qiŋianiksimaniguptigu taqqikkaqput taamna niġiugaayumiŋaiŋŋayaqtuq. Iŋuich niġiutlaitchut qanutchimik pigiliu-tianikkaġmiknik.

²⁵Aglaan niġiugaqaqtugutsuli qanutchimiktaimma

piññaaktaagianingisaptiknik, utaqqigikput anuqsrusripluta aasriiñ kimmutigillapiaqlugu.

²⁶ Ipqitchuam Irrutchim ikayuqsimaagaatigut pilguirruptigtigun. Takku nalurugut qanuq agaayuñksraptiknik; aglaan Ipqitchuam Irrutchim inmiñik uqautigipluta Agaayyutmun qiniqqaluktualigataqhuni uqautigilguisaptigun. ²⁷ Agaayyutim qiniñgagigai inuich uummatinjich. Iñsimagaa isrummataa Ipqitchuam Irrutchim, takku Ipqitchuag Irrusriq uqapsaagutripłuni Agaayyutmun piqutigiplugich inugikkani tuvraqługu pisulha. ²⁸ Iñsimagikput, supayaatigun Agaayyutim savaqatigirañgigai nakuuñksrañatnun piqaksriruut inmiñik, tamatkua ilaan tułłukkani tuvraqługu sivunniutigikkani. ²⁹ Agaayyutim inisimanigai tamatkua tułłukkani iniqsigaluaqani nunamik. Piksraqtaaginigai atriqaquplugich inñigmisun. Taavrumuuna Jesus sivulligunñiqsuq akunñatni inugiatuat aniqatigiich. ³⁰ Taatnaqlugich Agaayyutim piksraqtaagikkani tułługinigai, aasriiñ tamatkua tułłukkani nalaunñasripkañgai inmiñi. Tamatkua nalaunñasripkakkani inmiñi piqatigigisigai kamanautmiñi.

Agaayyutim Piqaksriñha Christ Jesus-kun

³¹ Tamatkua taatniinniqmata, sumik nipligisitlavisa taavrumuuna? Agaayyutim nayuqpatigut kia-unniññ akiññiqsuğumiñaitchaatigut. ³² Agaayyutim qaitługu inñi nagliksaaqtitkaa piqutigipluta. Taatnaqhuni Agaayyutim inumun qaitchigisigaatigut supayaamik akiññaağługu. ³³ Kiama patchisigisivagich inui Agaayyutim piksraqtaagikkani? Agaayyutim kisimi nalaunñasripkaqsimagai. ³⁴ Kiña nipligisiva Agaayyutim inui tuqutaksrağunñlugich? Kiñaunniññ nipligumiñaitchuq! Takku Christ Jesus tuqutigai, aasriiñ anitqiksuq tuqunñmiññ. Pakma Agaayyutim taliqpian tunjaaniñ uqapsaagutigaatigut ilaanun. ³⁵ Qanutchim piiqsitkisivatigut piqaksriñhaniñ Christ-ñum? Sakiqnam naaga inuññiññ naagaqaa nagliksaaññum naaga kakkaaqsiññum naaga atnuñaanññiññ naaga navianniññum naagaqaa tuquññum? ³⁶ Aglausimaruq Agaayyutim makpigaanñi,

“Piqutigiplusri tuqutaurugut ataramik.

Inuich anallaqlukkaatigut ipnaisun tuqutaksratun.”

Psalm 44:22

³⁷ Qanaa! Iluqaisigun tamatkunuuna sakiqniugutiptigtigun Agaayyutim akimapkagaatigut piqpagirigikkapta. ³⁸⁻³⁹ Ii, nalupqingitchiga sumun piiqsitchumiñaisilaapput piqpaktananiñ Agaayyutim. Tuquññum unniññ inuññum unniññ israğulğich unniññ tuunğaiç unniññ sut pakma ittuat unniññ tikisaksrat unniññ sanñjich unniññ sut ittuat quliptikniñ atiptikniñ naagaqaa sumunniññ iluqaani nunami piiqsitchumiñaitchaatigut Agaayyutim piqaksriñhaniñ ittumiññ Christ Jesus-mi atannaptikni.

Agaayyunlu Iñuksraqtaañılu

9 ¹Atausriñjuqataupluña Christ-mun sulı aňalatiqaqıluña İpqitchuamun İrrutchimun nalupqıgıngıitchıga qauğrimmağıu-tillautamni uqalıga ilumutuuruamik. Saglungıitchuña itna uqaqama, ²Iñuıllıullapiagaqıtuña sulı alianniullapiagaqıtuña piqutigiplugich Jew-ñu-ruat. ³Uvvatuq ikayutlalagich Jew-ñu-ruat anıqatitka iñuqatitka. Uvvatuq anasriñjuqsakkaulaña piğıluñaunniñ Christ-miñ ikayuğumiñağupkich annıqsuliksratnun. ⁴İsrael-aagmiut iñugıgai Agaayyutim piksraqtaagıplugich. İlaan tıguagıniğai piqatlasrıplugich kamanautmiñik. İlaan qaiñniğaa ilıñitñun sivunniugutni sulı malıgutaksraña [Moses-kun] sulı agaayumaagvik sulı akiqsruutni. ⁵Qıtunğagıgaich kamañatıat sıvulıapta, aasriñ ilıñitñiñ Christ animaruq Agaayyutaupluni. Quyañatıuq qañavak! Taatnatıuqvva.

⁶İtnautıgıngıitchıga Agaayyutmun atunğiñniğugich akiqsruutigıkkañi ilıñitñun. Atakkii kiñuvıañich İsrael-ñum ilıñich İsrael-aagmiupıañun-ğıitchut. ⁷Sulı ilıñiñhiñaq Abraham-ñum kiñuvıañi ilımun ilılgaağıgai. Aglaan Agaayyun niplısuq Abraham-mun, “Kiñuviaksratın akiqsruutigıkkatka itkisıruıt İsaac-miñ.” ⁸İtna ittuq, iluqaisa Abraham-ñum kiñuvıañi Agaayyutim ilımun ilılgaağıngıitchai, aglaan kisiisa tamatkua ilılgaağılıutıkkañi Agaayyutim animaruat akiqsruutaagun Abraham-mun. ⁹Agaayyutim akiqsruğniğaa Abraham itna, “Nalaullıgu pivıksraq utıgısi-ruña aasri Sarah iğniqagısiıruq.”

¹⁰Taamnañhiñauñıtuq. Rebecca-m malğik iğñak aapaqaqtuk sıvulliıptıknik İsaac-mik. ¹¹⁻¹²Aglaan malğuk iğñak anıgaluaqñagik Agaayyutim uqaıtıgaa Rebecca, “Aapiyañan savautıgisıgaa nukatchiani.” Agaayyun nipliğniqsuq taavrumıña nukatpiagruk savaaqagıaluaqñagik nakuuruamik unniñ piğiıtuamıglu. Taavrumuuna ilıtuçugıgıput, Agaayyutim piksraqtaagıniğaa atausrıq sivunniutigıkkagımgun pisuğıgıkkagımgunlu. Piksraqtaagıyumiñaitçaa iñuk savaaqalğagun. ¹³Agaayyutim uqalğa itniınnısuq, “Piksraqtaagıgıga Jacob aglaan piksraqtaagıngııtuq Esau.”

¹⁴Qanuğmi nipliğisıvısa taavrumuuna? Agaayyun nalaunğaitpa? Taatniıngııtuq! ¹⁵Agaayyutim Moses nipliıtıgaa,

“Qiñıqtıtkisıgıga iñuqaqtıriğıga kisumun iñuqaqtısrıkkamnun.

Qiñıqtıtkisıgıga ilunñuksrığıga kisumun ilunñugısrıkkamnun.”

Exodus 33:19

¹⁶Taatnağumi Agaayyun piksraqtaaqagıniangııtuq iñuıch pisuğıgıkkañatıgun unniñ savautıgisrıkkañatıgun. Aglaan piksraqtaaqagısiıruq ilunñuksrığıgmıgun. ¹⁷Agaayyutim Uqalğan nipliıtıniğaa atanga Egypt-ñum, “Atanıquıtıkkıpiñ qıñıqtıtuçukıgu sañıgıkkaga ilıpkun.

Taavrumuuna atiga uqautaugisiruq iluqaani nunami.”¹⁸ Taatnaqhuni Agaayyutim qiniqtittaḡigaa ilunḡuksriḡḡi kimupayaaq qiniqtitchukamiuḡ. Suli pitchigiḡiḡisitkai iḡuich pitchigiḡiḡisitchukkani.

Piksraqtaagikkauruni Agaayyutim Ilunḡuksriḡḡihagun

¹⁹Uvva nallipsi apiqsruḡisigaana, “Agaayyutim analatpatigut suvaata-mi killuutiqaḡnivatigut? Kia akillḡiḡisugisivauḡ pisuḡha?”²⁰ Apiqsruqnak taatna. Ilvich iḡuḡhiḡaurutin. Iḡuḡhiḡam apiqsruqtaksraḡingitchaa Agaayyun. Taatnatuntuuq iḡuum iḡiqtanaḡ uqautitlaitchaa, “Suvaata pḡliuqpiḡa taatna?”²¹ Utkutchiri savaaqaqtuaq qikumik pḡliuḡhiḡauruq

(Rom 9.21)

qanutchipayaamik pisukkumi.

Taavrumakḡa qikumiḡ utku-sriḡliuḡhiḡauruq atautchimik piḡḡaqqutigḡhiḡaḡlugu aasriiḡ ilaḡataa suaḡluqaḡvigiḡlugu.

²² Agaayyun nalaunḡaraqtuq suraḡapayaahḡmigun. Iḡaḡitḡun iḡuich ilaan qiniqtitchukkaa qinnaut-ni [killuqsautikun] suli sanḡiḡi.

Qiniqqautnaqsḡaluaqtḡlughich piyaqquqtaksraḡuqhutiḡ anuqsrutiniḡai tamatkua iḡuich.

²³ Atlat iḡuich ilunḡugisrukkani ilaan anuqsrutiniḡai ilitchuḡitqup-lugu uuktuḡnaḡumiḡaitchuaq kamanautni. Tamatkua iḡuich itqanaiyautiniḡai piqaquplugich kamanautmiḡiḡ. ²⁴ Aasriiḡ ila-gigaatigut taapkua. Agaayyutim

tuḡḡuḡitchaatigut Jew-ḡuruaniḡ

aglaan piksraqtaagigaatigut Jew-ḡunḡitchuaniḡ, ²⁵ tuvraḡlugu nipliutaa Hosea-m itna,

“Niḡiḡisiruḡa, Iḡuḡigipsi taapkunuḡa atchḡisimagaluakkaḡmiḡun Iḡuḡingitchipsi.

Aasriiḡ qiniqtitkisigiga piqpaktaḡa tamatkunuḡa piqpaḡingisamnun.”

Hosea 2:25

²⁶ Hosea-msuli nipliutigigaa,

“Iḡuḡingitchipsi, aglaan kiḡuvaatigun atchḡikkaugisirut itna, Iḡiḡaḡḡi iḡuuruam Agaayyutim.”

Hosea 2:1 ²⁷Suli Isaiah-m uqautiginiḡai Israel-aagmiut,

“Iñugiallapiaqtut iñugikkañi Israel-ñum.
Atriquqtut qavianjsun tağium siñaani.
Aglaan iñugiakitchuat anniqsukkaugisiñiqsut.

Isaiah 10:22, 23

28 Atanğuruam qilamik anasriñjuqsagisigai iñui nunam.”

Isaiah 28:22

29 Tuvraqługu Isaiah-m nipliutaa,

“Atanğum Sañjipayaaqqtuam iñugiakitchuat sivulliaavut
iñuupkanğitpagich
iluqapta piyaqqukkaunayaqtugut Sodom-tun suli Gomorrah-tun.”

Isaiah 1:9

Israel-aagmiutlu Tusraayugaallautağlu

30 Qanuğmi nipliğisiñiqpisa? Itniinniqsuq, Jew-ñunğitchuat nalaunñasriñiuranğiññitchuat Agaayyutmi, nalaunñasripkağniqsut ukpiqsriñhiñaqamiñ. 31 Israel-aagmiut maligutlugich maligutaksraq Moses-ñum aglakkaña nalaunñasriñağniqsuq Agaayyutmi taavru-muuna, aglaan nalaunñasriñiñiqsuq. 32 Suvaataai? Tunğanğitłutiñ Agaayyutmun ukpiqsriñiğmiktigun, aglaan nalaunñasriñağniqsut tamatkunuuna savaağikkağmiktigun. Ukpiqsriñiğitñamiñ atrigini-ğaiç iñuich putukkitqataqtuat putukkisautmun. 33 Agaayyutim Uqałha aglaksimałhatun,

“Iłigisigiga Zion-mun iyağak iñuich putukkisautiksrañat.

Taamna iyağak paallaktitchiñaqtuq.

Kiña taimña tunjaruaq Christ-mun, iyağaktun ittuamun,

qapiqpañayumiñaitchuq.”

Isaiah 8:14; 28:16

10 1 Aniqatiumaan, uummatimniñ kipigñiuğutigigiga iluqa-tiñ Jew-ñuruat anniqsuquplugich. Taamna iniqsruutigigiga Agaayyutmun. 2 Nipliutigigaluagitka piliqillapiaqhutiñ maliguahat Jew-ñuruat Agaayyutmik, aglaan ilisimanğitchaat nalaullugu tumiksraq. 3 Iłisimanğitłutiñ Agaayyutmun iñuich nalaunñasripchağuułilaañatnik ukpiqsriñiğmiktigun, inmiknik nalaunñasriñiñiqsut pisuğmiktigun, ilinisa qaitchisunğitłutiñ inmiknik Agaayyutmun. [Taatnaqhutiñ nalaunñasritłaiñiqsut.] 4 Christ kinilirvigigaa maligutaksram, aasriñ kiñapayaaq ukpiqsriuaq nalaunñasripkakkauyumuuq Agaayyutmi.

5 Kisupayaaq nalaunñasripkağukkumi Agaayyutmi tupiksriñiğmigun Agaayyutim maligutaksrañanik, itqağiliuñ Moses-ñum aglaaña, “Iñuk tupiksriuaq maligutaksrapayaam tillisaiñik iñuugisiruq taapkunuuna.”

6 Aglaan uqałhum nipliutiginigaa nalaunñasripkakkauñiq ukpiqsriñikun itnaiłiplugu. “Isumaniaqnak, Kiña mayuğisiva qilañmun (ami

atqautityaǵlugu Christ)? ⁷Suli nipliǵñiaqnak, Kiña atqaǵisiva samuǵa natqitchuamun aǵmaǵnimun (ami mayuutityaǵlugu Christ tuquǵaruaniñ)? ⁸Itnauvva niqliqsimaruuq, Agaayyutim uqaǵhan qalligaatin, ittut qaniqni suli uummatipni.” Taamnatarra ilisauttun quliaqtuaǵikkaqput. ⁹Ilvich qannapkun nalupqinaǵlugu uqaǵupku, “Jesus atanguruq,” suli ukpiǵigupku uummatipni Agaayyutmun anjitqiksilha Jesus tuquǵhaniñ, ilvich annakkisirutin. ¹⁰Ukpiqsrigupta uummatiptikniñ nalaunǵasripchaqtugut Agaayyutmi. Taatnaqhuta uqaqaǵaptigun Jesus-mik ukpiǵiplugu anniqsukkaurugut. ¹¹Agaayyutim uqaǵha itnaǵniqsuuq, “Kiñapayaaq ukpiqsriǵluni tunǵaruuaq ilaanun qapiqpaǵayumiñaitchuq.” ¹²Agaayyutim Uqaǵhan taputigaa “Kiñapayaaq,” takku atlakaaǵiñǵiñniqsuk Jew-ǵuruuǵlu Jew-ǵunǵitchuaǵlu. Taamna ataniq ataniǵigaat iluqatiñ aasriñ qaitchipǵluni iñuǵiaktuanik ikayuutinik iluqaitñun tunǵaruanun iñmiñun. ¹³Agaayyutim uqaǵha itnaqhuni, “Ataǵum anniqsuǵisigaa kiñapayaaq tuǵuqtuaq anniqsuǵipluni.”

¹⁴Qanuǵutiñ tuǵuǵaǵisivat ilaanun ukpiǵingisaǵmiknun? Suli qanuǵutiñ ukpiqsrigisivat ilaanik tusraamaisaǵmiknik? Suli qanuq tusraagisivat quliaqtuaqtaitchumiñ. ¹⁵Qanuǵutiñ quliaqtuaǵisivat tuyuǵingitpatiñ? Aglausimaruuq itna, “Qanutun quvianaqtigiva quliaqtuaqtit aggitripmata tusraayugaallautamik.” ¹⁶Aglaan iluqaǵmiñ akuqtunǵitchaat tusraayugaallautaq. Isaiah niqliqsimanisuuq, “Ataniiq, kisut ukpiqsrivat uqauttutigikkaptiknik?” ¹⁷Taatnamik iñuich ukpiqsriǵisut tusraa’amitruñ tusraayugaallautaq. Suli iñuich tusraagaat kia quliaqtuaǵipmagu uqaǵiq Christ-kun. ¹⁸Aglaan apiqsruqtuǵa, tusraaǵiñniqpat tusraayugaallautamik? Iǵumun ilinisa tusraagaat. Agaayyutim uqaǵha itniittuq,

“Uqaǵiq siaminniqsuq iluqaanun nunamun.

Iñuich quliaqtuaǵaqtut nanipayaaq.”

Psalm 19:4

¹⁹Apiqsrulǵitchuǵa, Israel-aaǵmiut kañiqsiñǵiñniqpat? Ii, kañiqsirut. Sivulliupluni Moses uqaqtuq Agaayyun uqaǵniplugu itna,

“Uvaǵa iñuksraqtaaǵingisapkun siǵñaliqsitkisigipsi.

Uvaǵa kañiqsimaitchuatigun uumitchaktitkisigipsi.”

Deuteronomy 32:21

²⁰Tuǵliǵiǵlugu, Agaayyun nipliǵniqsuuq Isaiah-kun taluqsrautaiqsitlugu,

“Paqitkaatǵa tamatkua apiqsruqtanǵitchuat ikayuqulutin.

Saǵviqsuǵa tamatkunuǵa pakaaqanǵitchuanun uvamnik.”

Isaiah 65:1

²¹Aglaan Agaayyutim Israel-aaǵmiut uqautiginigai Isaiah-kun itnaqhuni,

“Uvlupayaaqman piñhiñaanuruǵa akuqtuǵuǵuǵich tamatkua iñuich tupiktaitlutin paaqsanaruat uvamnik.”

Isaiah 65:2

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Iłunęuksriñi Iñuksraqtaañitñun

11 ¹Apiqsrulgitchuņa. Agaayyutim ayaņniqpagitmi iñugikkani? Qaņa! Uvaņa Israel-aagmiuņuruņa. Uvaņa kiñuviagięaęa Abraham-ņum, iłagięaęatņa sivulliaęaętuat Benjamin-mik. ²Agaayyutim ayaksimaitchai Israel-aagmiut piksraqtaagikkani iņiłęaan. Iłisimagiksi uqatņa Agaayyutim Elijah-kun, qanuq ilaan iņiqsrułņa Agaayyutmun akitñaqługich iñugikkaņi Israel. Elijah nipliqsuq, ³“Iliņisa tuqulęataęaich sivuniksriqiritin, suli siqumitlugich tuniłlaęviich. Uvaņa kisima sivuniksriqiriniñ kisiņņuqtuņa. Pakmaasriiñ tuqunniagaęsipmigaat-ņa.” ⁴Aglaan qanuq kiuniqpauņ Elijah? Agaayyutim nipliutinięaa, “Kisiņņungitchutin. Piqaqtuņa 7,000 iñuņnik Israel-mi putqatangitchuanik atriņanun Baal-ņum.” ⁵Pakma taatniitmiuq. Iñugiakkitchuanik Israel-aagmiuqaqmiuq Agaayyutim piksraqtaañiñik iłuaqqutriłięmigun.

(Rom 11.4)

⁶Tarraami, anniqsukkaupmata Agaayyutim iłuaqquataagun anniqsukkaungitchut savaaęatıęmiktigun. Anniqsukkaułhiņauniqpata savaaęmiktigun tarra anniqsuęiaę Agaayyutim iłuaqquataagun iłumun suungiññayaqtuq. ⁷Taamna taatna atuummiñiqsuq, Israel-aagmiut piññaktaagiñiññięaat pakaagiękkaqtıņ. Aglaan Agaayyutim piksraqtaagiękkaņiñ piññaktaagiņięaat [ilaan nalaun-ņasripchaęamigich iņmiñi]. Atlataasrii siquqsipkaęnięaich uummatitıņ suli naalaęnięięhutiņ Agaayyutmik. ⁸Aglausimaruq Agaayyutim uqat-hani itna,

“Agaayyutim isrumalęuiłiqsinnięai aasrii kaņiqsitłaiqhutiņ.

Taatnaqhutiņ qiñitlaięñiqsut irimiktigun

suli tusraatłaiqhutiņ siutmiktigun.

Taamna atuummiñiqsuq uvluvaņņunaglaan.”

Deuteronomy 29:4; Isaiah 29:10

⁹David-tuuq niplięniqsuq,

“Nięiępaęimikni napitaulutiņ naniqtillich.

Paasraaętillutiņ anasriñņuqsakkaulich.

¹⁰Irigikkaņich taaęsiłutiņ qiñitlaięlich.

Tunugikkaņich piłęuiłięlich sakuułięmikniñ.”

Psalms 69:22, 23

¹¹Apiqsrulgitchuņa, Jew-ņuruat ayakmatruņ Christ, Agaayyutim taavrumuuna piyaęquqtinniępaęię? Qaņa! Aglaan navęuiłhata tikiu-tipkaęnięaa anniqsuęiaę Jew-ņungitchuanun. Taamna atuummiñiqsuq

Jew-ḡjuruat siqñaliquplugich. ¹² Tarra Jew-ḡjuruat navguiḡhata tikiutip-kagnigaa ikayuusriaksraq nunam inuiñun sulı Jew-ḡjuruat ayaiḡhata Christ-mik tikiutiplugu anniqsuḡiaq Jew-ḡjungitchuanun. Maatnatarra qanutun nakuutluktigigisiva ikayuusriaksraq taimanigun iluqaisa Jew-ḡjuruat taputraukpata ilinjitñi Agaayyutim piksraqtaagikkarñi.

Agaayyutim Qiñiqtitkaa İlunḡuksriḡḡi Jew-ḡjungitchuanun

¹³ Pakma uqaqtuḡa ilipsitñun Jew-ḡjungitchuanun. Uqqiraqtigigaanḡa Jesunum Jew-ḡjungitchuanun, aasrii savautriḡlamni savaktuḡa pisuqtılaaqḡuḡa. ¹⁴ Niḡiugaqaqtuḡa inḡugikkatka siqñaliquplugich. Taavrumuunaasriiñ ikayuḡayaqpalukkitka anniqsuḡiksranḡatnun. ¹⁵ Jew-ḡjuruat tunutmatruḡ Agaayyun, ilaa ilauraanıtuq atlanik inḡunınik. Aasriiñ sua itkisiva taimanıḡu Agaayyutim akuqtuḡpagich Jew-ḡjuruat? Taapkua inḡugiliutıtıkkısisgai Agaayyutim, inḡuktıtun anıttıkkauratıtun tuḡunḡaruanıñ. ¹⁶ Sivulliḡ qaqqıaksraq qaisaunıqpan Agaayyutmun, tarra iluqani qaqqıaq ipqıkkauruq. Sulı kanḡıgıkkarñi napaaqtum ipqıtıpa, taatnatuntuuq akıḡuḡıkkarñi napaaqtum ipqıtmiut. ¹⁷ İlanḡich akıqqut napaaqtuḡıksuamiñ piıykkaurut aasrii akıḡua atıkkam napaaqtum ilıpluḡu sıvulliḡmun napaaqtumun. İlipsi Jew-ḡjungıtuani atıkkıaqtatun akıqqutun ittusri. Pakmaasriiñ sayaqaaqsırusri inḡuupmiplıusri sıvulliḡmiñ napaaqtumiñ atrıaqtuamiñ taapkunanıtun Jew-ḡjuruatıtun. ¹⁸ Taatnaḡhusri uqavıksuksraunḡıtuhsri tamatkunuuna akıqqutıḡun piıyaqtautıḡun. Uqavıtuksrıatıtuhsri. Suvaata? İlipsi inḡuupkanḡıtuhsri kanḡa napaaqtum, aḡlaan kanḡian uumapkaḡaasri. ¹⁹ Nıplıḡhiñanusıknatıusri, “Akıqqut piıykkaurut ilalıutıtılasrıplıta napaaqtuanun.” ²⁰ Taamna ilumutuuruq. Aḡlaan akıqqut piıykkaurut Jew-ḡjuruat ukpiqsrıñḡıḡhatıḡun. Taatnaḡhusri ilalıutırusri napaaqtumi takku ukpiqsrıplıusri. Tarra kamasraaqasrı aḡlaan taluqsrııtıchi. ²¹ Agaayyutim napaaqtum akıqqı itıñḡıñıqpagıch naggıvatni, ilaan kıpıviaqmıḡaasrı Jew-ḡjungıtuhsrı. ²² Taatnaḡhusri ilıtuḡıḡıksı Agaayyutim ihıuqqutrıḡhalu taluḡnaḡhalu. Agaayyutim anasrıñḡuqsagaḡıgai tamatkua malıḡutıchiñḡıtuat inḡımiñik. Aḡlaan ihıuqqutıḡaasrı inḡuuniaqtıñıḡapsı ihıuqqutaagun. Taatnangısuagaḡpsı kıpıkkıḡıspıusrı napaaqtumiñ. ²³ Jew-ḡjuruat ukpiqsrıtuḡıksıpa Agaayyutmik akuqtıtıkkısisgai. Agaayyutim pıtıllalıpaıḡhıni ilıḡhiñıḡaḡı kiñmun inaatnun. ²⁴ İlipsi Jew-ḡjungıtuani atrıaqtuhsrı akıqqumıkkıkkauruamıkkı atıkkamiñ napaaqtumiñ ilalıutıplıusrıasrı napaaqtullautamun, uvva taamna akıḡuunḡıtuḡhalıuḡtuḡ napaaqtullautami. Jew-ḡjuruat atrıaqtuat akıqqumıkkıkkauruamıkkı napaaqtullautami, aasrıñ Agaayyutim nalupqınaıḡıluḡu ilıttıkkısisgai napaaqtunḡatnun.

Agaayyutim Qiñiqtitkaa İlunḡuksriḡḡi İluqatıñun İñunḡun

²⁵ Anıqatıumaanḡ, kanḡıqsıtıḡıḡpsı uumiḡa nalunaḡhıni ilumutuuruamıkkı, kamasraaqunḡıtıusrı isrumatunıusrı. İlumutuuruḡa una: ilalıñıñanḡı

Israel-aagmiut tikkaņasrigaluaqtut. Aglaan taamna simmiġñaqtuq iluqatiņ piksraqtaañuruat Jew-ņuņgitchuat utlautikpata Agaayyutmun. ²⁶Taimanigun iluqatiņ Israel-aagmiut anniqsuġisirut. Aglausimaruq Agaayyutim uqałhani,

“Anniqsuqti agġiġisiruq Zion-miñ.

Piġisigaa iluqaan agaayyutaiġiq kiñuvianjiñiñ Jacob-ņum.

²⁷Tarra piġupkich killuqsautiņich

taiġñiaġiga sivunniugutiga taipkunuņa iñuņnun.”

Isaiah 59:20, 21; 27:9; Jeremiah 31:33, 34

²⁸Jew-ņuruat ayaņniġaat akuqtuņġitługu tusraayugaallautaq. Taatnaqhutini akitñaqtuliġñiġaat Agaayyun piquitigiplusri. Aglaan Jew-ņuruat Agaayyutim iñugigai piksraqtaagiplugich. Piqupagigai piquitigiplugu akiqsruutni sivullianitiñun [Abraham-munlu, Isaac-munlu, suli Jacob-mun]. ²⁹Agaayyutim isrummitqitłaitchuq iñuktigun tuqłukkaġmigun suli aatchuutigun qaisaġmigun ilinjitñun. ³⁰Ilaatiñiimma ilipsi Jew-ņuņgitchuani ayakkaqi tupigisruņġitługu Agaayyun, aglaan pakma akuqtuirusri ilunņuksriġiġmik taapkua iñuich tupiksriñġiġhatigun. ³¹Taatnatuntuuq pakma Jew-ņuruat tupiksriñġitchut Agaayyutmik. Atriplugu Agaayyutim nagliksriġha ilipsitniik, ilinjitniik nagligiġisipmigai. ³²Takku Agaayyutim ilisimagai iluqaisa iñuich tupiksrisuņġisilaatlatlu pitchiġiġhatlu. Piquitigiplugich ilaan qiniqtitchukkaa ilunņuksriġiġi iluqaitñun.

Quyyan illi Agaayyutmun

³³Ii, Agaayyutim umialgutai uktuġnaġumiñaitchut.

Puqiutaalu kaņiqsimatłalu isruitchuq.

Kia-unniñ iñuum kaņiqsipchaġumiñaitchai Agaayyutim sivunniutai.

Unniñ kaņiqsiyumiñaitchaa tumaa.

³⁴“Kia ilisimavauņ isrummataa Atanġum?

Kia qaitchiġhiñauvauņ alġaqsruutmik?”

Isaiah 40:13

³⁵“Kia-unniñ qaitchimaitchaa Agaayyun qanutchimik

utiqtitaksraņanik Agaayyutmun.”

Job 41:11

³⁶Ii, Agaayyutim iñiqtaġigaa suapayaaq.

Suli suapayaaq ittuñiġaqtuq, ilaagun suli ilaanun.

Kamanaun illi Agaayyutmun qanavak taimuņa. Taatnatuq.

Qaiļlusri Agaayyutmun

12 ¹Taatnaqhusri, aniqatiumaņ, Agaayyutim qiniqtinġanikmatigut ilunņuksriġiġmiñik inġisruaġipsi timigikkasri

iñuuruñulugich tunillautigitquplugich ilaanun, ipqilluni sulı quyaqnağuni ilaani. Taamnatarra savautriñiksraqsi ittuq Agaayyutikuagıakun. ²Atriñusruñaqasri iñuiñun marruma nunam, aglaan simmiqsillusri nutaq-tillusri isrummatigikkasri. Taatnağupsi karñiqsıtlasriñiağiksi Agaayyutim pisulha ilipsigun. Sulı ilısimatlasriñiağiksi nakuuruuq, quyaqnaqtuaq Agaayyutmi sulı nalaunjaruaq.

³Agaayyutim iluaqqutaagun nipliutiksraqqtuñja kisupayaamun akun-napsitñi. Isrumaniaqnak nakuuvagıllutin ilipni. Qiñiqtuksraurutin ilipnun qanuq itilaapiaqnik. Isrummatigiun qanutun ukpiqsriñiaqqtılaan aatchuusriağikkan Agaayyutmiñ. ⁴Atausriukattaqhuta timiqaqtuğut aasriñ taamna timi iñugiaktuamik sulliñiaqhquni. Tamatkua timim sulliñgi atlakaagıisigun atuğaqtu. ⁵Taatnatuntuuq uvagut iñugiaktugut. Aglaan Christ-mi uvagut iluqata atausriğuhuta timaurugut, aasriñ sulliñiğuhuta timimi. ⁶Iluqata atlakaagıiñik aatchuusriaqqtugut. Agaayyutim uvaptiknun qaitchai iluaqutriñiğmigun. Kiña aatchuusriaqagumi sivuniksriqıñimik, atuğliun taamna ukpiqsriñiğmigun pigikkağmigun. ⁷Kiña aatchuusriaqagumi savautriñimik, savagli. Kiña aatchuusriaqagıñigumi ilısautriñimik, tarra ilısautriñi. ⁸Kiña aatchuusriaqagıñigumi pitchuksaağimik, pitchuksaağili. Kiña aatchuusriaqagıñigumi aatchuiñimik atlanun, aatchuğli naliilaaglugu. Kiña aatchuusriaqagıñigumi sivulliuqtiksrauluni, sakuugli sivulliuqtaulıñimiñi. Kiña aatchuusriaqagıñigumi naglıksriñimik, taavruma atuğliun quviatchauğiguni.

⁹Piqpaksriñiqsi ilumutuuruksrauruq. Uumigisiun tamanna pigiitchuaq, piqpagiluguasriñ nakuuruuq. ¹⁰Piqpakkutilusri avatmun aniqatigıisun, kamanatluktillugich aniqatigıkkatin ilipsitñiñ. ¹¹Iqiasrusruñaqasri aglaan sakuukkitchi, sulı piliqillapiağusri irrutchipsigun savautilugu Atanguruaq. ¹²Quviasrugusri takku piqaqtusri niğiukkamik. Anuqsrulusri ihuiñiñiq tikitpan. Agaayulusri ataramik. ¹³Ikayuğlugich Agaayyutim iñui inuqsraqtuat. Tukkiqsuğlugich iglaat kiñunnapsitñi.

¹⁴Apiqsruqsıun Agaayyun nagligitqulugich tamatkua naglıksaaqtitchiruat ilipsitñik, inıqsruutilugich aasriñ apiqsruutisruñaqnagich Agaayyutmun anasriññuqsaqulugich. ¹⁵Quviasruqatigilugich tamatkua quviasruktuat. Alianniuqatigilugich tamatkua alianniuqtuat. ¹⁶Iñuuniaqatigiıysriñusri. Kamañağnaisruñaqasri ilipsitñik, aasriñ ilauraagilugich tamatkua suunğiññasrugiruat. Ilısimatlunñiasruñaqasri supayauranik. ¹⁷Kia iñuum pimaqtukpasri akisağniasruñaqasri killukun. Iñuuniağitchi iñuñni ihuağnaqtuakun. ¹⁸Piyumiñağniqtutilaapsitñi iñuuniağitchi qiñuirrutillugich kisupayaat. ¹⁹Ilauramaañ, akisaqtuğniasruñaqasri atlanik nalaunğıtpasri, aglaan Agaayyutim akisağligich. Aglausimaruq, “Uvaña akisağisiruñ. Uvañauruñ anasriññuqsairagaqtuaq [nalaunñaitchuktuanik], nipliqsuq Atanıq.” ²⁰Aglaan, Agaayyutim uqałha itnatun,

“Pimaqłuktigikkan niġisukpan niġipchaġlugu,
imiġukpan imiqtillugu.

Taatnaġuvich kanġutchakniagiñ katitchipmatun ikualaruanik
aumanik taavruma niaquanun.”

Proverbs 25:21, 22

21 Ki, pigiiitchuamun akiilipkaqtaqnak, aglaan akiiliuġ pigiiitchuaq
nakuuruakun.

Tupigiraksrat Kavamam Maligutaksrañi

13 1 Iluqasri tupigiraksraġigisi kavamam aňalatai. Kiñaunniñ
aňalatchiñaitchuq Agaayyutim qaitchiñġisuaqmani sañġimik
aňalatchiñiksrañanun, suli kiñaunniñ aňalatchiñaitchuq marrumani nunami
sañġiqanġisuaġuni Agaayyutim. 2 Taamna pisigiplugu kia iñuum akililijiuq-
niktuam kavamamik akililijiqsimagaa Agaayyutim inillakkañ. Taatnaqami
tikiutiraqtuq anasriñjuqsautmik iñmiñun. 3 Tamatkua iñuuruat nalaun-
ñaruakun sivuugayumiñaitchut sivulliuqtinik, aglaan kisimiñ tamatkua
iñuumaqłuktuat. Sivuuġagisrunġitchupku aňalatchisiquaqtuq savaaġiuġ
nalaunñaruq aasriñi aňalati quyagiyumagaatin. 4 Taamna Agaayyutim
savaktigigaa ikayuquplutin. Aglaan atuġuvich nalaunñaitchuamik iqsviksran
tarra. Aňalati sañġiqtuq anasriñjuqsaitlasriplugu. Taamna Agaayyutim
savaktigigaa anasriñjuqsaitlasriplugu pisigiplugu Agaayyun tamatkuniña
atuqtuanik nalaunñaitchuamik. 5 Taatnaġusri tupigiraksraġigisri kavamat
pisigiplugik taapkuak: anasriñjuqsakkauyumiñaitchumuusri, suli ilisima-
lusri qauġrimmaagiutillautapsitñi tupiksriuni nalaunñatilaanjanik. 6 Tarra
akiliiruksraupiaqmisi tax-sinik, takku tax-siliqirit savaktigigai Agaayyutim
savaaġipmatruġ savaaqtiñ. 7 Akiliiisitchi iluqaitñun aňalatiirrituqatun
niġġiuqsruutipayaapnik, akililijugich iluqaisa tax-sinik akililijñaqtuat, taluġi-
lugich taluġiraksrauruat suli kamagilugich kamagiraksrauruat.

Piqpakkutiñiq Atlanik

8 Akiqsruumisruñaqnaġich iñuich qanutchiñik. Aglaan ataramik
piqpagiraksraġigitiñ atlat. Iñuk piqpaksriuruq atlamik tupiksriñiq-
suq iluqaanik maligutaksramik. 9 Maligutaksrami aglausimaruq,
“Killuqsagumiñaitchutin sayuñañkun. Iñuagumiñaitchutin kisumik.
Tiglikkumiñaitchutin. Kaviuqtuksraunġitchutin iñuuniaqatvich suu-
raiñiñ.” Iluqatiñ taapkua tillisaurut suli iluqatiñ atlatlu katisrimarut
atautichisun uumani: “Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ilijugu.”
10 Piqpaktam atnialaitchaa iñuuniaqan. Taatnamik piqpaksriñiq atriqaq-
tuq tupiksripmatun iluqaanik maligutaksramik.

11 Taatnatun iñuuruksraurusri nalaunñaruakun makunani uvluni.
Atakkii annautrauliġviksraqput, Christ-mun qilañmutikpatigut, qal-

litluktuaq pakma ukpiqsriqqaahaptikniñ. Taamna ittuq itigviksrakun iñiqtuatun siñignigmiñ. ¹²Unnuaq nuñuyasriruq. Uvluq tikiyasriruq. Taatnamik nutqautiraksragigikput killiqiñiqput pigikkaña taqtuam suli tigulugich satkui qaumam savaaqatlasriłuta nakuuruamik. ¹³Ki, iñuuniaqta nalaullugu atriługich iñuich pigikkañi uvlum. Uvagut piruksraungitchugut nagğunaqtuakun nigijikun suli taanñajikun. Ittuksraungitchuq sayuñajiq suvałıñıglu, naaga anuyajiq siqñatuadıglu. ¹⁴Aglaan iñuk atipmatun satqagutmik taatnatuntuuq satqagutiqağitchi atanguruamik Jesus Christ-mik, aňalatisruñaqasri kaviuğutaiñun kañigruapsi.

Upyaktuiñak Atlanik Iñuñnik

14 ¹Akuqtuğumagiksi sayaiłluctuaq ukpiqsriñigmiğun uqavaaqatigisruñaqnagu ukpigikkañanik. ²Iñajich iñuich ukpiqsrirut nigijihiauniplutij qanusripayaamik niqimik. Aglaan atlat iñuich ukpiqsriñhat sayaitmata ilinich ukpiqsrirut nigijihiauniplutij nauriañhiñanik. ³Taamna nigijihiauniruaq qanusripayaamik niqimik isrumaruksraungitchuq nakuutluñniłuni nauriaqtuqtuamiñ. Taamnali nauriaqtuqtuaq taatna isrumaruksraungitmiuq niqituqtuaq nalaunğıñniługu, takku Agaayyutim akuqtuğniğaa. ⁴Atannigñiaqtaksragingitchiñ atlam savaktaa. Qaukñan sivunnigisigaa nalautmagaan naagaqaa nalaunğıtmagaan. Ilaa nalaunñaruamik savaaqatlagisiruq takku Agaayyutim nalaunñaruamik savaaqatlapkağisigaa.

⁵Iñuk isrumaruq atausriq uvluq nakuutluñniplugu atlaniñ uvlumiñ. Atlamli isrummatigigai uvlupayaat atiplugich. Iñullaak isrummatmiktigun nalupqisrunğıñlik nalaunñaruamik savaaqatilaagmiknik. ⁶Iñuk isrumaruq atausriq uvluq pitluktuanuplugu atlaniñ uvluniñ kamakkutigigaa pisigiplugu Agaayyun. Taatnatuntuuq nigiruam qanusripayaamik niqinik kamagigaa Agaayyun, takku qaitchipluni quyyatmik Agaayyutmun, aasriipsuuq nigiruam naurianik kisiitñik kamagipmigaa Agaayyun quyyavigiplugu. ⁷Nalliqputunniñ iñuutlaitchuq iñmiñun unniñ tuqutlaitchuq iñmiñun. ⁸Uvagut iñuunñapta iñuurugut quyalisukługu Ataniq, suli tuqugupta tuquniaqmiugut Atanikun. Iñuu'apta suli tuqu'apta pigigaatigut Atangum. ⁹Taatnaqhuni Christ tuquruq aasrii añipkakkaupluni tuquñigmiñ. Iñuutqiksuk ataniğitqupluni iluqaitñun tuquruanun iñuuruanunlu. ¹⁰Suvaatami atanniqsuiñiağaqpich aniqatipnik nakuutluñniplutin ilaaniñ? Uvagut qichaqsagumarugut sivuğaani Agaayyutim, aasrii ilaan atanniguta iluqata. ¹¹Aglausimaruq Agaayyutim uqathani,

“Nalupqinaisilaanñatun iñuutilaagma, niqliqsuq Ataniq, kiñapayaat putkisirut sivuqqamnun,

aasriiñ inūpayaat kamagisigaatja.”

Isaiah 45:23

¹² Atausriukattaaguta kiggutiksraqaqtuksraugisigikput Agaayyun [savaagikkaptigun].

Atlat Killuqsagtinagich

¹³ Taatnamik nutqautiraksrağigikput atanniqsuutiğiqput avatmun. Aglaan isrummatigiraksrağigikput putukkirviuruksraungiiğiqput suli aniqatiptiknik killuqsagtitchirağingiiğiksraqputlu. ¹⁴ Itluņa atannamni Jesus-mi ilisimagiga niqipayaam nakuułha. Aglaan inuum nalaunņaiğigumiuņ taamna tarra ilaani nalaunņaitchuq. ¹⁵ Atniğniğupku aniqatin niğikkapkun tuvranğinñiğin tumaa piqpaktam. Piyaaquqtaqnagu ukpiqsriłha niğikkapkun nalaunņagingitpagu. Itqağilugu una, Christ-ņum tuqutipmigaa aniqatin. ¹⁶ Uqautigipkaqnagu atlanun pigiiñniługu nakuuruuq ilipni. ¹⁷ Aņaayuqautaani Agaayyutim niqilu imiğlu suksraunğitchuk, aglaan nalaunņasripkakkaułikun Agaayyutmi qinuiññaqagtugut quvianaqaqhatalu Ipqitchuakun Irrutchikun. ¹⁸ Kiñapayaaq savautriruaq Christ-mik taatna quyaqnaqtuq Agaayyutmi, suli iłuagisigisaat atlat inuich. ¹⁹ Ki, pisuqtilaaptikni inuuniaqta qinuiññakun suli sayyilłaağutiluta avatmun ukpiqsriłikun. ²⁰ Niğiiłipkun niqimik suksraunğiqsintnagu savaaņa Agaayyutim. Niğiruni iluqaitñik niqinik nakuuruq, aglaan nalaunņaitchuq kiña inuk killuqsagtinapku. ²¹ Nalaunņaruq niqitunğitchuni taanņanğitchuniłu suli piñğitchuni qanutchipayaamik killuqsautigiyumiñakkaņanik aniqatvich. ²² Ukpiqsriłhiñ qanupayaaq inniqpan, nalupqinaisirruņ akuqtuyunałha Agaayyutmi. Inuğguuq quvia-namiuruq patchisiginğitchuaq inmiñik iłuagikkağmigun. ²³ Aglaan inuk nalupqisruktuaq patchisauruq niğigumi, takku ukpiqsriłikuunğitchuaq. Supayaaq ukpiqsriłikuunğitchuaq, tarra killuqsautauruq.

Maliglugu Jesus Christ-ņum Urrakusrautaa

15 ¹ Uvagut sayakturuani ukpiqsriłaptigun ikayuğniaqtaksrağigivut tamatkua sayaitchuat pilguirrutinjisigun, quyaliniiasruņaqata uvaptiknik. ² Atausriukattaaguta quyaliniaglavut inuuniaqativut nakuułiksraņatnun, sayyilłaağniağlugich ukpiqsriłhat. ³ Taatnatuntuuq Christ inuuniaqami quyalinianginñiqsuq inmiñun. Itna Agaayyutim uqałhum nipliutiginigaa, “Inuich pisaanapmatin, Agaayyun, atniagağigaaatja.” ⁴ Qanusripayaaq aglausimaruq qaanjqsuami aglausimaruq ilisautisrukhuta niğiugaqupluta anuqsrułikunlu pitchuksaagutiginlu agğiğaqtuq uqałhaniñ Agaayyutim. ⁵ Anuqsrułiğlu pitchuksaagunlu agğiğaqtuk Agaayyutmiñ. Agaayuruņa Agaayyutmun inuuniaqatigitqup-lusri qinuiññakun maliłapsitiñ Christ Jesus-mik. ⁶ Taatnağupsi iluqasri

piqatigiiksitkisirusri, aasriiñ atautchisun kamaksrugisigiksi Agaayyun aapagikkana atannapta Jesus Christ.

Iluqagminj Iñuich Quyyagisigaat Agaayyun

⁷Christ akuqtugaasri. Taatnatuntuuq akuqtuutiruksraurusri. Taavrumuuna qiniqtitkisigiksi kamanautaa Agaayyutim. ⁸Uqautigipsi, Christ savaktigiliutigaat Jew-ñuruat qiniqtitchaqługich ilumutuulhat Agaayyutim akiqsruutaiñ Jew-ñuruat sivullianjitñun ⁹suli Jew-ñungitchuat qaitchitquplugich nangautmik Agaayyutmun ilunñuksriñhagun. Aglausimaruaq Agaayyutim uqalhani,

“Quyagisigikpiñ akungatni Jew-ñungitchuat.
Atugisiruna quyyatinik atigikkaqnun.”

2 Samuel 22:50; Psalm 18:49

¹⁰Uqatıq nipliñiqsuqsuli,

“Ilipsi Jew-ñungitchuani,
quviasruqatıqagıtchi Agaayyutim iñuiñik.”

Deuteronomy 32:43

¹¹Uqatıq niplitqıñiqsuq,

“Iluqasri Jew-ñungitchuani quyyasriñ atanıq.
Iluqasri iñuñni atugıtchi quyyatinik ilaanun.”

Psalm 117:1

¹²Isaiah nipliqmiñiqsuq,

“Kiñuviana Jesse-m aggigisiruq anjalatchityaguni Jew-ñungitchuanik.
Ilaa pisigilugu Jew-ñungitchuat piqagisirut niñiukkamik.”

Isaiah 11:10

¹³Iniqsruqtuna Agaayyutmun qaitchiraqtuamun niñiukkamik immiqp-lusri quvianapayaamik suli qiniñiñamik tunñałapsigun ilaani, aasriiñ sanñiagun Ipqitchuam Irrutchim niñiugaqsi ulipkaulagisiruq.

Paul Uqaqtuq Sivunniutmigun

¹⁴Aniqatiumaan, nalupqiginğitchiga imaqałiqsi nakuuruamik. Iłisimagiga piqałiqsi kanıqsimmatipayaamik aasrii ilisautritlasriplıusri avatmun. ¹⁵Aglaan aglaagıtka ilisauttutıgıkkatka ilipsitñun itqağıt-quplugich. Aglaktuna taluqsrautaiqlıuna Agaayyutim iñuaqutaagun qaisanagun uvamnun. ¹⁶Christ Jesus-ñum savaktıgıtugaana Jew-ñungitchuanun. Ilaan ilisautritqugaana tusraayugaallataq tamatkununa tuniñautıgıtquplugich akuqtuyunağlugich Agaayyutmun, ipqıqsıllugich Ipqitchuam Irrutchim. ¹⁷Taatnaqlıgu savaqatauniqama Christ-mun uqaviutıgıtılagıga savautrıñıga pisıgıplugu Agaayyun. ¹⁸Uqautıgıgıgıgıga kısıan Christ iñıqsıruaq uvapkun sıvulliutlasrıplıuna Jew-ñungitchuanik tupıksrıtlasrıplıugich Agaayyutmik, ami nipliutıgıkkapkun suli ilıtchuq-

qutitigun ¹⁹suli quviqnaqtuatigun suli sanjiaqun Ipqitchuam Irrutchim. Quliaqtuagigiga iluqaallapiaq tusraayugaallautaq Christ-kun nunapayaa-mi Jerusalem-miñ Illyricum-munaglaan. ²⁰Ataramik quliaqtuagisrukkiga tusraayugaallautaq nunami iñunun tusraangitchuanun Christ-mik. Uvvatakkun nappaiñaigunqitchuna savaamik atlam iñuum aullağniñanikanikanik. ²¹Aglaan aglausimaruatun Agaayyutim uqalhani,
 “Tamatkua sivuani uqautraungitchuat ilaanik qinğisirut.
 Suli tamatkua sivuani tusraangitchuat ilaanik kanıqsigisirut.”

Isaiah 52:15

Paul Sivunniqsuq Rome-mugukhuni

²²Taamna pisigiplugu iñugiaktuami uvujanunaglaan nut-qatitakkauruñ tikiññañamni ilipsitñun. ²³Aglaan pakma quliaqtuagviksraiguti’ama makunani nunaqqiñi suli iñugiaktuani ukiuni tikitchukkaluqaqpsi. ²⁴Utlakkisigipsi Spain-muksağuma. Nayuqtuallagukkipsi aasriñ aquagun ikayuñhiñaugipsitña iglauniaguma. ²⁵Pakma aullağniñaqtuñ Jerusalem-mun ikayuğiağlugich Agaayyutim iñui taamani. ²⁶Ukpiqsiruat Agaayyutmik Macedonia-miñ Greece-miñ quviasruñiqsut qaitchiplutinj maninjñik ikayuqsaglugich inuqsraqtuat Agaayyutim iñui Jerusalem-mi. ²⁷Taapkua piyumaagñiqsut takku akiqsruummipugich Jew-ñuruat. Jew-ñunqitchuat akuqtuñiqsut irrutchikun ikayuusriañatnik Jew-ñuruat. Taatnaqhutinj ikayutaksraigigaich Jew-ñuruat suurağmiktigun. ²⁸Qaisaksraigigitka inuqsraqtuatun Jerusalem-mi maniich aachtuutigikkanich ilinjitñun. Taatnaqqağluñ aullağisiruñ Spain-mun, aasrii igliñamni apqusraallakkisigipsi nayuqtuallagiagusri. ²⁹Iñisimagiga tikitchuma ilipsitñun tikiutrigisiñiğga Christ-ñum kamañaqtuamik ikayuutaamik.

³⁰Aniqatiumaañ, pisigilugu ataniq Jesus Christ suli Ipqitchuaq Irrusriq piqpakkutipkakanasri avatmun, injigipsi ikayuqupluñ savaamni itqağiluñ agaayuhapsitñi Agaayyutmun. ³¹Agaayuyumausri annaumaagluñ ukpiqsriñqitchuani Judea-mi. Agaayuyumausripsuuq taamna ikayuun tikiutiniakkağga Jerusalem-mun quyaqnaqulugu Agaayyutim iñuiñi taamani. ³²Tarra utlakkisigipsi quviasrugluñ ikayuusriaqagagluñ nutaqtirrutmik ilipsitñiñ, Agaayyutim pitqukpañ. ³³Agaayyutimtuq qaitchirağaqtuam qinuiññamik nayuğumalisi iluqasri. Taatnatuq.

Paul Tuyuqtuq Nayaañjanik Ukpiqsiruanun

16 ¹Uvvauna uqautigigiga ilipsitñun iñugiaplugu aniqatvut Phoebe. Ikayuqtigigaa agaayyuvium Cencreae-mi. ²Akuqtuğumagiksi Agaayyutim iñuiñ akuqtuiruksrauñhatitun kisunik Phoebe-m. Ikayuqsimagaañ suli iñugiaktuat iñuich.

³Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Priscilla-mun suli Aquila-mun savaqatigikkakka Christ Jesus-kun. ⁴Sugingiqługu iñuũłıqtik annautimagaatḡa. Taatnaqlugik quyallapiağikka, suli iluqatiḡ ukpiqsriuat agaayyuvıññi Jew-ḡungıtchuat quyagillapiağaittuuq. ⁵Tuyuqtuḡa nayaañḡanik ukpiqtuanḡuranun katırağaqtuamun tupqakni. Tuyuqtuḡa nayaañḡanik ilannamnun Epaenetus-mun sivulliuruamun nunaḡani Asia-m maliğuaqlugu Christ. ⁶Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Mary-mun sakuuktuamun akunipsitñi. ⁷Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Andronicus-mun Junias-munlu, ilakka isiqtaupmiruak isiqtau'amaptuuq. Uqqiraqtit kamañaqtuağigaik ukpiqsriuanḡuqqaqtuak sivumni. ⁸Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Ampliatus-mun ilannamnun Agaayyutikun. ⁹Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Urbanus-mun savaqatigikkamnun Christ-kun, suli piqpagikkamnun Stachys-mun. ¹⁰Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Apelles-mun; uuktuakkau'ami [ukpiqsriğimñi] qiniqtikaa ilumutun piqpaksriği Christ-mik. Tuyuqtuḡa nayaañḡanik iluqaitñun qitunğaiñun Aristobolus-ḡum. ¹¹Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Herodion-mun ilamnun, suli iluqaitñun qitunğaiñun Narcissus-ḡum pigikkaḡanun Atanğum. ¹²Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Tryphaena-mun suli Tryphosa-mun, taapkuak aḡnak savaktauruak Atanığmun. Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Persis-mun ilannamnun sakuullapiaqtuamun Atanığmun. ¹³Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Rufus-mun ukpiqsriuanḡullautaqtuamun atanikun, suli aakaḡanun; taamna aakaupmiuq uvaḡnun. ¹⁴Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Asyncritus-mun Phlegon-munlu Hermes-munlu Patrobas-munlu Hermas-munlu suli iluqaitñun aniqatiunun ilinıtñiittuanun. ¹⁵Tuyuqtuḡa nayaañḡanik Philologus-munlu Julia-munlu, Nereus-munlu aniqataanunlu, Olympas-munlu, suli iluqaitñun Agaayyutim iñuiñun taraniittuanun. ¹⁶Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutiğikun. Iluqağmiḡ ukpiqtuanḡuranı Christ-ḡum tuyuğasri nayaañḡanik.

Ilammiugutit

¹⁷Aniqatiut, qaunagipiaqugipsi iñuḡnik akilłiğiiksitchırağaqtuamun suli iñuiłıuqtitchiruanik atlanik ukpiqsriğhatigun. Akilłilıqsimagaat ilumutun ilısauttun ilısauttusriaqsi. Piisimaagıtchi ilinıtñi. ¹⁸Taatnatchich iñuich savautriñğitchut atannaptiknik Christ-mik, aglaan savautriğhiñaqtut inḡmiknik pisuğimiktigun. Uqallautağutitigun uqayusraağutitigunlu kinitchiñiğaiç iñuich naluruat ilumutuuruamik. ¹⁹Iluqağmiḡ ukpiqsriuat tusraagaasri tupiksriñiplusri. Taatnaqluḡa quviasrullapiaqtuḡa ilipsigun. Ilısımallautaqugipsi nakuuruuq suli piisimaaqugipsi pigiitchuamiñ. ²⁰Taatnağupsi Agaayyutim tikiutriruam qinuiññamik qilamik akiiłılapiağisigaa tuunğaq. Iħuaqqutaan atannapta Jesus-ḡum nayuğlisi.

²¹Timothy savaqatiga tuyuqtuq nayaañḡanik, ukuaptuuq ilatka Lucius, Jason, suli Sosipater. ²²Uvaḡa Tertius, aḡlaktuḡa uumiḡa tuyuuta-

nik Paul-ŋum. Tuyuqtuŋa nayaanŋanik ilipsitñun Christ-kun atanikun. ²³Gaius-ŋumlu tukkuġikkaġma iluqagmiŋlu ukpiqtuaŋuruat tuyuġaasri nayaanŋanik. Taatnatuntuuq Erastus suli aniqatvut Quartus tuyuqmiuk nayaanŋanik. Erastus ilirakuviuruq uvani nunaaqqimi. ²⁴[Iħuaqputaa atannapta Jesus Christ nayuġlisi iluqasri. Taatnatuq.]

Agaayuġliglu Nangaunlu Agaayyutmun

²⁵Quyyan Agaayyutmun! Agaayyutim kisimi makittaagiksitlagaa-sri ukpiqsriġipsitñi tusraayugaallautakun quliaqtuaġikkapkun. Taamna tusraayugaallautaq Christ-kun kaŋiqsiñaitchuaq taimani, ²⁶aglaan pakma ilitchuqnaqsiruaq suli nalunaiġuġu ilitchuġipkakkauruq iluqaitñun iñuŋ-nun ukpiliquplugich aglaanġisigun sivuniksriqirit tuvraquġu tillisaagun isrutchuam Agaayyutim. ²⁷Kisianun isrumaturuamun Agaayyutmun illi kamaun qaŋavak taimuŋa Jesus Christ-kun. Taatnatuq.